

SIIPIRIKKO 2/99

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Siipirikko 2•1999 26 vsk.

Julkaisija: Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

ISSN 0357-5705

PKLTY r.y.

Puheenjohtaja:

Ari Latja Jyväkuja 1 A, 80140 Joensuu
puh (013) 802 703 tai 050 - 5758 425
sähköposti ari_latja@hotmail.com

Varapuheenjohtaja:

Hannu Huuskonen Linköpinginkatu 3 A 1,
80140 Joensuu puh (013) 803 995, työ (013) 2513 480
sähköposti hannu.huuskonen@joensuu.fi

Sihteeri:

Pirjo Saramäki Rantakylänkatu 11 D 25, 80160 Joensuu
puh (013) 822 146 sähköposti pirjo.saramaki@ncp.fi

Rahastonhoitaja:

Timo Karkiainen Sepänkatu 4-6 C 13, 80110 Joensuu
sähköposti karkiajn@dlc.fi

Muut hallituksen jäsenet:

Ari Parviainen Nääänkätu 5 B 16, 80230 Joensuu
puh (013) 311 182
Pentti Zetterberg Nuotanperä 28 B 9, 80140 Joensuu
puh 0400 - 427 792, työ (013) 2513 505
sähköposti pentti.zetterberg@joensuu.fi

Lehden toimituskunta:

Harri Kontkanen (vastaava toimittaja) Koulukatu 27 A 6,
80100 Joensuu puh (013) 120 376
sähköposti harri_kontkanen@hotmail.com
Olli Günther (taitto) Noljakankaari 50 A 11, 80140 Joensuu
puh (013) 225 614

Tilausasiat:

Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jäsenmaksun suuruus
v.1999 on 95 mk (opiskelijat 75 mk, perhejäsen 20 mk).
Jäsenmaksu (ei perhejäsen) sisältää lehden. Siipirikon
tilausmaksu muille on 95 mk. Vanhat irtonumerot 5 mk,
edellisen vuoden irtonumerot 10 mk, 10-vuotisjuhlanumero
15 mk, 25-vuotisjuhlanumero 50 mk + postikulut.

Yhdistyksen tili:

Merita 104030-308134/Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen
Yhdistys r.y./PL 119 80101 Joensuu
Tilille maksetaan jäsenmaksut, maksut irtonumeroista
yms. – ilmoita pankkisiirtolomakkeella viestinä, mitä olet
maksanut. Jäsenmaksua maksettaessa ilmoita viestissä
nimesi ja osoitteesi.

Havaintojen ilmoitus sähköpostilla:

PKLTY:n alueella retkeileet (muutkin kuin jäsenet) voivat
ilmoittaa havaintojaan PK-lintulistalle osoitteeseen
pk_lintulista@joensuu.fi. Havaintoilmoitus muodossa:
Laji, pvm, paikka, havis (havainnotjien nimet). Lisätietoja.
(kts. tarkemmin s. 3 laatikoteksti)

SISÄLLYSLUETTELO

3 Kevätmuutto Pohjois-Karjalassa 1998

- 3 *Petri Palviainen*: Päämuutto
- 8 *Ari Parviainen*: Petolinnut
- 11 *Markku Halonen*: Isot linnut & arktika
- 15 *Kari Lindblom*: Vaeiluslinnut

18 Hannu Lehtoranta

Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1998

24 Markku Halonen

Yölaulajat Pohjois-Karjalassa 1998

29 Vesa Jouhki

Talvirallit Pohjois-Karjalassa

30 Vesa Jouhki

Pohjois-Karjalan koimas talviralli 27.12.1996

kannen piirros: Hemmo Hiirulaisen
painajainen © Philippe Fayt

Kevätmuutto 1998

Pohjois-Karjalassa

- päämuutto
- petolinnut
- isot linnut & arktika
- vaelluslinnut

Petri Palviainen
Ari Parviainen
Markku Halonen
Kari Lindblom

PÄÄMUUTTO

Petri Palviainen

Johdanto

Koska katsaukset ja sitä myöten lehti ovat varsin myöhässä aikataulusta, käsittelen lajikohtaiset osiot hyvin lyhyesti – katsaus vain suurempiin kertymiin ilman pohdintoja. Projektilajeihin eli käenpiikaan, peltosirkkuun ja kottaraiseen perehdytään hieman tarkemmin. Niidenkin osalta syvällisempi vuosien taakse ulottuva katsaus saa

vielä odottaa. Projektilajien tehostettu tarkkailu on tuottanut tulosta, sillä nyt lajeista on kertynyt melko mukavasti havaintoja viime vuosiin verrattuna. Jatketaan samaan malliin.

Sitten hieman lisää ilmoituskäytännöstä. Edelleen monista havainnoista puuttuvat lintujen 'olotilaa' kuvaavat tunnukset eli ovatko yksilöt **muuttavia (m)**, **paikallisia (p)** vai mitä. Myös lukumääriä merkitään edelleen epämääräisesti – muutama, useita, monta, paljon jne. Mieluummin kannattaisi käyttää, jos vain mahdollista, numeerisia arvoja ja arvioita. Tällöin tulkintaepäselvyydet jäisivät pois ja tietokoneelle tallettaminen joutuisi. Parannusta ilmoittelussa

on jo tapahtunutkin. Tässä yhteydessä on syytä myös mainita havaintopaikkojen kirjaamisesta ja ilmoittamisesta. Muutama ilmoittaja on merkinnyt havaintoihinsa kunnan lisäksi kolme tai jopa neljä tarkempaa paikkamäärettä. Katsauksissa havainnot yleensä käsitellään kunnan lisäksi yhdellä tai kahdella paikkatarkennuksella, joten havaintolomakkeisiin useamman merkitseminen teettää yleensä vain ylimääräistä työtä ilman merkittävää hyötyä. Omissa muistiinpanoissa paikat tulee olla tarkasti ylhäällä, mutta havaintolomakkeisiin riittää yleensä kaksi paikkamäärettä kunnan lisäksi. Yhtenäiskoordinaattien merkitsemisen sitä vastoin on suotavaa.

Ennen varsinaista aihetta hieman tietokoneasiaa. Jatkossa on tarkoituksena viedä muuttolomakkeiden tiedot suoraan tietokoneen syövereihin. Työ on kuitenkin melko hidasta, joten jos omaat tietokoneen, niin olisi erittäin huomaavaista, jos viisit vaivautua kirjoittamaan tiedot koneelle ja lähettämään ne levykkeellä paperiversion lisäksi havintovastaava *Harri Kontkaselle* (osoite etukannessa) joko postitse tai sähköpostitse. Tallennusmuotona sopivin olisi tekstityyppinen (.ASC, .TXT) rivimuoto, jossa kunkin rivin tiedot on erotettu toisistaan pilkulla – tyyliin:

laji, päivä määrä, kunta, paikka, tarkempi paikka, lukumäärä, tarkennetut lisätiedot (mm. muuttava/paikallinen/muuttosuunta..., klo, havainnoija1, havainnoija2, havainnoija3, vapaamuotoinen teksti.).

(Katso myös havaintojen merkitsemisessä käytettävät lyhenteet s.32 (takakansi) tässä numerossa).

Seuraavassa esimerkkejä:

kuikka,02.05.1999,JOENSU,Linnunlahti,venesatama,5,NE,14.00,PP,kevään ekat! <rivin vaihto>

haapana,26.04.1999,OUTOKU,Sysmäjärvi,Jakaranniemi,50,p,PP,HKo <rivin vaihto>

punasotka,01.05.1999,KITEE,Päätyeenlahti+,Kiteenjärvi,25,15/10p,HKo ym. <rivin vaihto>

hiirihaukka,19.04.1999,KESÄLA,Mäntyniemi,8,7N—NW,1S,9.10—12.50,MH,HKo,JaV <rivin vaihto>

räkättirastas,25.04.1999,KONTIO,Jakokoski,Nälkövaara,500,200p+100NW+200NE,S.Kontturi,MP, <rivin vaihto>.

Esimerkkien tyyli ja tapa olisi erittäin suositeltava havintoja ilmoitettaessa (tämä on myös P-K:n lintuverkon ilmoitusmuoto).

Jos sinulla on havaintojen tallennusohjelma ORNIX 2.40, niin tietojen siirto käy vaivattomasti lähettämällä ne levykkeelle talletettuna ohjelman omana tietokantamuotona tai yleisenä tekstimuotona.

Edellä esitetty saattaa tuntua sekavalta ja vaikealta, mutta jos tunnet pystyväsi siihen, niin käy kiinni helpottamaan tallettajan työpanosta – ehkä katsaukset saataisiin jatkossa ulos aikataulussa. Allekirjoittanut on valmis tarvittaessa neuvoamaan ongelmatilanteissa.

Petri Palviainen, 0500 - 175 970

Taulukko 1. Kevään 1998 säätila (keskiarvot) Joensuussa ja Lieksan Lampelassa.

		lämpötila °C		sademäärä mm	
Joensuu	1998	poik.	1998	pros.	
maaliskuu	-8,3	-2,9	36,5	114	
huhtikuu	-0,9	-1,7	5,0	14	
toukokuu	8,1	-0,2	52,8	147	

		lämpötila °C		sademäärä mm	
Lieksa, Lampela	1998	poik.	1998	pros.	
maaliskuu	-9,3	-4,0	19	61	
huhtikuu	-2,5	-3,2	5	15	
toukokuu	7,2	-0,8	54	132	

poik. = poikkeama ajanjakson 1961—1990 mitatusta keskiarvosta
 pros. = prosentteja ajanjakson 1961—1990 mitatusta keskiarvosta

Taulukko 2. Fenologisesti aikaisia ja mielenkiintoisia havaintoja keväällä 1998: kursorivi = uusi saapumisennätys, allevivaus = saapumisennätystä sivuava.

Kaulushaikara	22.4.	Joe Höytiäisen kanava	1 NE	AL	<u>sivuava</u>	±0vrk
"	22.4.	Out Sismjärvi	1p	KN,P.Siistonen	<u>sivuava</u>	±0vrk
Kanadanhanhi	19.3.	Lip Viinjärvi	1	P.Willman	ennätys	-8vrk
Merikotka	16.3.	Vär Sääperinjärvi	2m	EV		+2vrk
Ruskosuohaukka	11.4.	Out Sismjärvi	1 ♀p	AV ja LV		+1vrk
kotka sp (Hal/Aqu)	18.2.	Kon Jakokoski, Tasanen	1 SE	MP		
Pulmussirri	20.5.	Ilo Sonkajanrannan tekoj.	1p	HPö	ennätys	-6vrk
Lapinsirri	3.5.	Joe Marjala/Noljakka	2p	KN		+1vrk
Rantasipi	24.4.	Out Sismjärvi	1p	RT		+2vrk
Karikukko	7.5.	Kit Päätteenlahti	1	VM		+1vrk
Lapintira	1.5.	Kit Kiteenjärvi	1kiert	Kit,HKi ym.	ennätys	-7vrk
Sepelkyyhky	25.3.	Vär Sääperi	2p/m	EV		+3vrk
Käenpiika	26.4.	Out Sismjärvi	1	Hlv		+3vrk
Pensassirkkalintu	19.5.	Rää Haapasalmi	Ä1	HKo, MH		+2vrk
Kultarinta	18.5.	Kon Puntarikoski	Ä1	KN		+3vrk
Lehtokerttu	13.5.	Out keskusta	2	Hlv		+1vrk
Lapinuulintu	2.6.	Eno Enonvaara	Ä1	HPö	ennätys	-2vrk
Kirjosieppo	27.4.	Lie eri puollilla	useita ♂♂	Ri.Kejonen/EL		+2vrk
Lapinharakka	8.3.	Toh Pejjonniemenlahti	1p	TP/HKI	<u>sivuava</u>	±0vrk
Vihervarpunen	28.2.	Joe Noljakka	13 NE	PZ	ennätys	-3vrk
"	2.3.	Joe Repokallio	-20m	TT		-1vrk

Vesilinnut (uikuista nokikanaan)

Härkälintu *Podiceps griseogen*

10.5. Joe Linnunlahti 12p (EV) ja 17.5. Kit Päätteenlahti 12p (HKo,PP,J.Posti)

Silkkiuikku *P. cristatus*

1.5. Kit Päätteenlahti + Kiteenjärvi 34p (HKo ym.), 2.5. Kit Kiteenjärvi 70 (VM) ja 3.5. 55p (HKo,MH,TN), 10.5. Joe Noljakka 120p (PZ) ja 11.5. Joe Linnunlahti 60p (HM).

Mustakurkku-uikku *P. auritus*

1.5. Out Sismjärvi, Jakaranniemi 6 (HLv), 17.5. Kit Päätteenlahti 9p (HKo,PP,J.Posti).

Haapana *Anas penelope*

29.4. Out Sismjärvi, Jakaranniemi ~200p (JVe), 1.5. Kit Päätteenlahti + Kiteenjärvi 170p (HKo ym.), 2.5. Toh Valkeasuo 400p (PZ) ja 3.5. Out Sismjärvi 350p (PZ,TZ).

Tavi *A. crecca*

29.4. Out Sismjärvi, Jakaranniemi ~400p (JVe), 1.5. Rää Oravilahti 300p, Out Alavi 150p, Lip Heponiemi 200p (KLi ym.) ja Kit Päätteenlahti + Kiteenjärvi 400p (HKo ym.), 2.5. Vär Sääperi ~200p (HM ym.) ja Toh Valkeasuo 820p (PZ).

Sinisorsa *A. platyrhynchos*

22.4. Joe Rantakylä, Hanhentie (Kar-

sikko) 80p (KLi ym.), 25.4. Joe Karsikko 110p (HM ym.), 28.4. Kit Puhoksen pelot >100p (JaV) ja 2.5. Toh Valkeasuo 300p (PZ).

Jouhisorsa *A. acuta*

29.4. Out Sismjärvi, Jakaranniemi ~20p (JVe), 1.5. Rää Oravilahti 40p (HKo,MH,TN) ja Kit Päätteenlahti + Kiteenjärvi 30p (HKo ym.), 2.5. Toh Valkeasuo 80p (PZ) ja 6.5. Vär Uusikylä 50p (HKi).

Heinätavi *A. querquedula*

1.5. Kit Päätteenlahti + Kiteenjärvi 5♂5♀p (HKo ym.).

Lapasorsa *A. clypeata*

29.4. Out Sismjärvi, Jakaranniemi ~20p (JVe), 1.5. Kit Päätteenlahti + Kiteenjärvi 8♂8♀p (HKo ym.), 13.5. Out Sismjärvi, Lahdenjokisuus 8♂5♀p (HKo,AP) ja 15.5. Kit Päätteenlahti 17p (EV).

Puolisukeltaja-laji *Anas sp*

27.4. Out Sismjärvi 500p (UP) ja 6.5. Kit Päätteenlahti >1000 (VM).

Tukkasotka *Aythya fuligula*

1.5. Kit Päätteenlahti + Kiteenjärvi 58♂24♀p (HKo ym.), 3.5. Kit Kiteenlahti 60p (HKo,MH,TN), 10.5. Joe Höylas 30p (JLe ym.), Kon Pitkäranta 40p (HM) ja Ilo Sonkajanranta 21♂30♀p (EV) ja 11.5. Kit Kiteenjärvi + Päätteenlahti 240p (PZ).

Punasotka *A. ferina*

29.4. Out Sismjärvi, Jakaranniemi ~20p (JVe), 10.5. Pol Matkalahhti 40p ja 11.5. Kit Kiteenjärvi + Päätteenlahti 50p (PZ).

Telkkä *Bucephala clangula*

24.4. Joe Höylas 45♂45♀p, 25.4. 60♂60♀p, 26.4. 70♂70♀p ja 29.4. 47♂47♀p (AL), 28.4. Kit Kiteenjärvi + Hyypii 137p (HKo,PM), 29.4. Out Sismjärvi ~100p (JVe), 3.5. Kit Hyypii 100p (HKo,MH,TN) ja 11.5. Kit Kiteenjärvi + Päätteenlahti 200p (PZ).

Uivelo *Mergus albellus*

28.4. Kit Kiteenjärvi + Hyypii 8♂5♀p (HKo,PM), 30.4. Joe Höylas 8♂6♀p (AL,OG), 1.5. Kit Päätteenlahti + Kiteenjärvi 11♂13♀p, HKo ym.), 2.5. Vär Sääperi 7♂7♀p (HM ym.), Lip Heponiemi 20p (EV) ja Joe Höylas

Taulukko 3. Aikaisimmat havaintopäivämäärät lajeittain keväällä 1998. Päivämäärän jälkeen havainnoijat.

Kaakkuri	2.5.	PZ	Nokikana	17.4.	EV	Lapinkirvinen	11.5.	AL
Kuikka	29.4.	MP	Meriharakka	29.4.	MH	Pikkulepinkäinen	15.5.	EV
Gavia sp	26.4.	JRu	Toyttöhyppä	28.3.	UP	Lapinharakka	8.3.	TP/HKI
Härkälintu	26.4.	VM	Kapustarinta	19.4.	MH,HKo,JaV	Peukaloinen	17.4.	HKo,MH
Silkkiuikku	23.4.	MH	Tundrakurmitsa	16.5.	TK,KV	Rautiainen	22.4.	MP ym.
Mustakurkku-uikku	29.4.	MP	Tylli	29.4.	HKo	Punarinta	19.4.	AuP
Merimetso	19.4.	PM,JA,VK	Pikkutylli	22.4.	KN	Satakieli	14.5.	EV
Kaulushaikara	22.4.	AL ym.	Punakuiri	14.5.	OG,AL	Sinirinta	11.5.	PM
Laulujoutsen	26.2.	E.Lintunen/HKI	Pikkukuovi	28.4.	PM	Leppälintu	28.4.	UP
Pikkujoutsen	7.5.	HKo,AP	Isokuovi	16.4.	EV	Pensastasku	28.4.	PM,HKo,HPo
Metsähanhi	16.4.	JP	Mustavikio	1.5.	AK/EL	Kivitasku	17.4.	EV,AP,PH
Tundrahanhi	23.4.	HM ym.	Punajalkavikio	29.4.	PZ,MH,HKI	Mustarastas	15.3.	PM
Kanadanhanhi	19.3.	P.Willman	Valkovikio	24.4.	RT	Räkätirastas	12.4.	HLv
Valkoposkihanhi	28.4.	HKo,PM,HPo	Metsävikio	19.4.	KLi ym.	Punakylkirastas	19.4.	EV ym.
Sepelhanhi	14.5.	AL	Liro	28.4.	R.Kejonen/EL	Laulurastas	21.4.	HM
Haapana	19.4.	UP	Rantasipi	24.4.	RT	Kulorastas	19.4.	AL ym.
Tavi	19.4.	VM	Karikukko	7.5.	VM	Pensassirkkalintu	19.5.	HKo,MH
Sinisorsa	16.4.	EV	Vesipääsky	21.5.	HKI	Viitasirkkalintu	29.5.	MH
Jouhisorsa	22.4.	RT	Lehtokurppa	19.4.	VM	Ruokokerttunen	13.5.	AL
Heinätavi	25.4.	JP	Taivaanvuohi	22.4.	KLi ym.	Rytkierttunen	26.5.	TT,AP
Lapasorsa	25.4.	HM	Jänkäkurppa	6.5.	MP	Luhtakerttunen	31.5.	VM
Punasoika	25.4.	MH	Pulmussirri	20.5.	HPo	Viitakerttunen	22.5.	HPI
Tukkasotka	23.4.	MH	Pikkusirri	27.5.	MP	Rastaskerttunen	8.6.	J.Helstola/HKI
Lapasotka	10.5.	EV	Lapinsirri	3.5.	KN	Kultarinta	18.5.	KN
Alli	1.5.	TK	Suosirri	10.5.	JLe	Pajulintu	27.4.	UP
Mustalintu	29.4.	MH	Jänkäsirriäinen	26.5.	AL	Tiltaitti	20.4.	EV,AP
Pilkkasipi	9.5.	TP	Suokukko	29.4.	HKI	Sinttjä	1.5.	EV
Telkkä	26.3.	EV	Merikihu	19.5.	HPo	Lapinuunilintu	2.6.	HPo
Uivelo	19.4.	VM	Kalalokki	19.4.	EV,JHy	Idänuunilintu	4.6.	HKo ym.
Tukkakoskelo	29.4.	VM ym.	Harmaalokki	22.3.	JVe	Mustapääkerttu	1.6.	VM
Isokoskelo	22.3.	JVe	Selkälokki	16.4.	VM	Lehtokerttu	13.5.	HLv
Kalasaäski	19.4.	EV	Merilokki	9.4.	EV	Pensaskerttu	17.5.	HKo,PP,J.Posti
Mehiläishaukka	21.5.	PZ ym.	Naurulokki	16.4.	VM,EL	Herne kerttu	2.5.	PZ
Merikotka	16.3.	EV	Pikkulokki	29.4.	VM,JVe	Harmaasieppo	13.5.	UP
Sinisuhaukka	22.4.	MP	Kalatiira	1.5.	JRu	Kirjosieppo	27.4.	R.Kejonen/EL
Ruskosuuhaukka	11.4.	AV,LV	Lapintiira	1.5.	KLi ym.	Peltosirkku	30.4.	PH,HPo,HKI
Varpushaukka	22.3.	HKI ym.	Sepelkyyhky	25.3.	EV	Pohjansirkku	25.4.	PM
Kanahaukka	22.3.	HKI	Käki	10.5.	VM	Pajusirkku	19.4.	EV
Hiirihaukka	19.3.	T.Nielsen ym.	Sarvipöllö	27.4.	HPI	Lapinsirkku	19.4.	EV
Piekana	16.4.	JP	Suopöllö	24.4.	HM	Pulmunen	5.3.	H.Tahvanainen/VM
Maakotka	21.3.	PZ,TZ	Kehraaja	17.5.	JVe	Peippo	25.3.	EV
Tuulihaukka	29.3.	EV ym.	Tervapääsky	19.5.	HKo	Järripeippo	19.4.	HKI
Ampuhaukka	17.4.	JaV	Käenpiika	26.4.	HLv	Vihervarpunen	28.2.	PZ
Nuolihaukka	29.4.	PZ ym.	Kiuru	28.3.	UP	Tikli	21.3.	PZ
Muuttohaukka	26.4.	MH	Törmäpääsky	7.5.	MP	Hemppe	25.3.	EV
Viiriäinen	30.6.	KN	Haarapääsky	25.4.	?	Punavarpunen	14.5.	PZ
Kurki	27.3.	maalikkohav./PP	Räystäspääsky	27.4.	AL,JRu,OG	Kottarainen	25.3.	KLi
Luhtakana	17.5.	PZ	Keltävästäräkki	29.4.	MP	Kuhankeittäjä	22.5.	K.Suomela
Ruisräätä	19.5.	HKI	Västäräkki	13.4.	VM,R.Temi	Mustavaris	20.3.	KLi
Luhtahuitti	17.5.	JLe	Niitykirvinen	19.4.	MP ym.	Naakka	21.3.	PZ
Liejukana	30.4.	HKo,MH,TN	Metsäkirvinen	24.4.	MH			

9♂14♀p (OG,AL), 3.5. Kit Hovinlampi + Muljula 5♂8♀p (HKo,MH,TN) ja 10.5. Lip Heponimi 8♂14♀p (EV).

Tukkakoskelo *M. serrator*
Suurin parvi 10.5. Joe Linnunlahti 6♂1♀p (HM).

Isokoskelo *M. merganser*
22.4. Joe Höylas ~20p (JLe), 27.4. Joe Karsikko 12♂3♀p (HKo), 28.4. Kit Kiiteenjärvi + Hyypä 15♂11♀p (HKo,PM)

ja 14.5. Lie Lieksanjokisuu 17♂12♀p (AK/EL)

Nokikana *Fulica atra*

27.4. Out Sysmäjärvi 20p (UP) ja 29.4. Out Sysmäjärvi Jakaranniemi ~30p (JVe).

**Kahlaajat
(töyhtöhyppästä liiroon)**

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus*

16.4. Vär Sääperinjärvi 87(9a)kiert/p (EV), 17.4. Vär Sääperinjärvi 132m/kiert (EV,AP,PH), 19.4. Joe Rantakylä 102p/m (KLi ym.), Vär Sääperi 218m (HKi) ja Joe Höylas 76m+13p (AL), 20.4. Vär Sääperi 122m ja 21.4. 180m (HKi), 24.4. Joe Kontiosuon jäteasema 120 SSE (KLi,LL), Pyh Mulon pellot 45p ja Pyh Reijolan pellot 60p (HKo).

Kapustarinta *Pluvialis apricaria*

28.4. Kit Puhoksen pellot 25p (JaV) ja 1.5. 100p (HKo,MH,TN), 10.5. Lip Siikakosken pellot 450p (EV), 11.5. Kit Kiteenlahti 120 (VM), 12.5. Pyh Reijolan pellot 250p (OG), 13.5. Lip Ahon-

kylä ~100p (PS), 14.5. Vär Sääperi 87p/kiert (EV) ja 17.5. Kit Kiteenlahti 60p (HKo,PP,J.Posti).

Isokuovi *Numenius arquata*

22.4. Vär Sääperi >60m (HKi), Out Sysmäjärvi, Jakaranniemi >30p (RT) ja 23.4. 50p (HM ym.), 24.4. Lie Kaupunginniemi 36 (AK/EL), 25.4. Kit Kiteenlahti 90p (MH), Pyh Mulon pellot 40p (HKo), 26.4. Kit Kiteenjärvi 88 (VM) ja 28.4. Kon Pitkäranta ~50p (JLe).

Valkoviklo *Tringa nebularia*

29.4. Out Sysmäjärvi, Jakaranniemi ~10p (JVe), 3.5. Toh Peijonniemenlahti 50p ja Kit Päätyeenlahti + pohjukka 60p (HKo,MH,TN), 4.5. Rää Oravilahdi 70p (MH), 6.5. Vär Uusikylä 70p (HKi), 8.5. Kit Päätyeenlahti 180p (MH), 9.5. Lip Ahonkylän pellot 80p (HKo,VJ) ja 13.5. 50p (PS).

Metsäviklo *T. ochropus*

24.4. Joe Höylas 10p (AL), 28.4. Vär Sääperi 10m+kiert (HKo,PM,HPö) ja 10.5. Ilo Sonkajanranta 13p (EV).

Lirol *T. glareola*

3.5. Vär Sääperi 30p+m+kiert (HKo

ym.), 10.5. Ilo Sonkajanranta 235p/m (EV), Pol Nisäjärvi 10m+60p (PZ) ja Rää Hautalampi 80p (MH), 11.5. Kon Satamalahti 40p (PM) ja Joe Höylas 50p (AL)

Lokit ja tiirat

Harmaalokki *Larus argentatus*

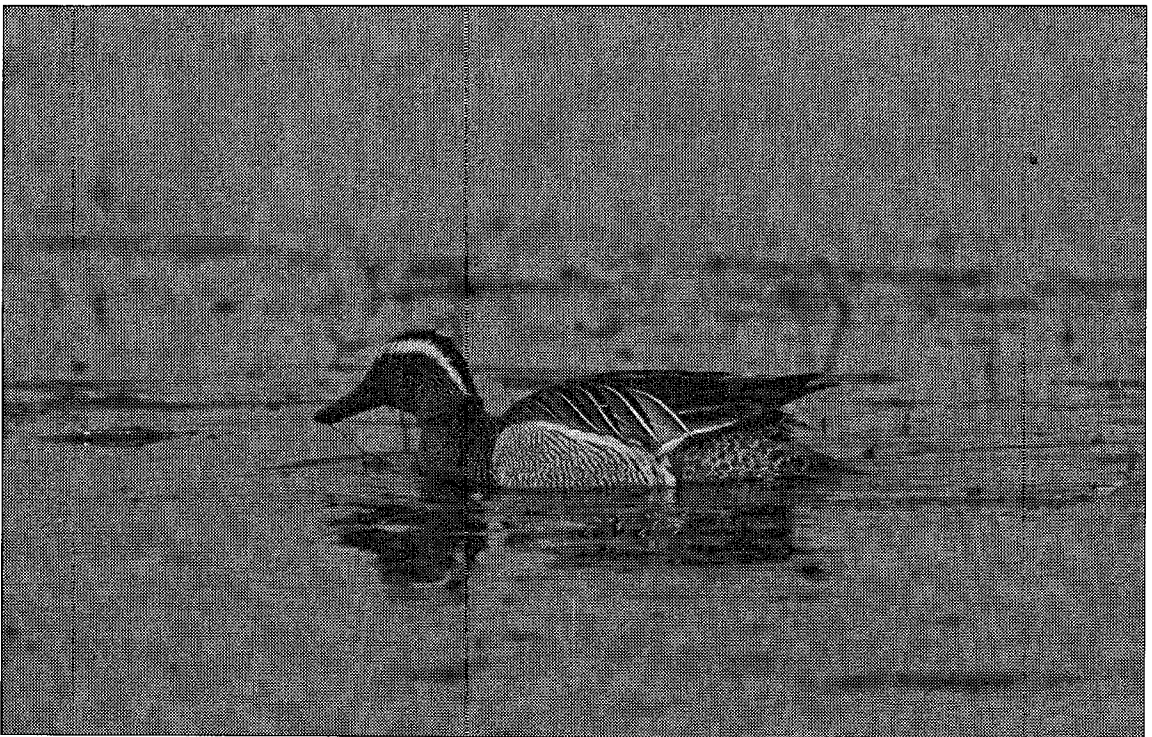
27.3. Eno Uimasalmi 200p (AK/EL), 30.3. Eno Rahkee 310p (PM), 5.4. Joe Kontiosuon jäteasema 200p (RJ), 8.4. 300ad p (HKo), 9.4. 450p/kiert (EV) ja Eno Uimaharju ~550p sulalla (JVe), 15.4. Eno Uimaharju 900p (EV,AP), 18.4. Joe Karsikko yht.750p+m (EV) ja 24.4. Joe Kontiosuon jäteasema 600p (KLi,LL).

Selkälokki *L. f. fuscus*

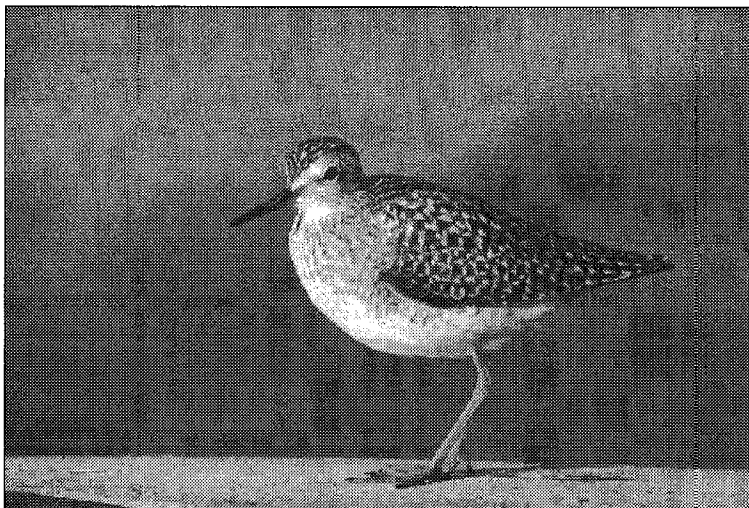
21.4. Joe Rantakylä 35p (KLi,LL) ja 23.4. Joe Karsikko 64p (HKo).

Naurulokki *L. ridibundus*

19.4. Joe Kontiosuon jäteasema + Rantakylä yht. 500p (KLi ym.), 21.4. Joe Karsikko 300p (EV), 23.4. 3500p (HKo) ja Kit Kiteenjärvi 500p (MH) ja 24.4. Joe Hukanhauta ~1800 NE (MHu).

Heinätavikoiras upeassa keväisessä juhlapuvussaan. ©Hannu Eskonen

Lirojen muutto huipentuu toukokuun toisella viikolla. ©Tuomo Toivanen

Pikkulokki *L. minutus*

10.5. Ilo Sonkajanranta 184p (EV), 11.5. Kit Päätyenlahti ~200p (UP) ja Vär Sääperi 450p (PZ), 17.5. Vär Sääperi 500p (PZ) ja Joe Linnunlahti 350p (HKo,PP,J.Posti), 18.5. Joe Höylas 1200p (AL) ja 20.5. Ilo Sonkajanranta 400p (HPö).

Kyyhkyistä käenpiikaan

Sepelkyyhky *Columba palumbus*

17.4. Kit Puhos, Koivikon pellot 60p (JaV), 19.4. Kes Mäntyniemi 25m+40p (MH,HKo,JaV), 22.4. Joe Rantakylä 112m (KLi ym.), 23.4. Kes Mäntyniemi yht. 130m (MH), 24.4. Joe Rantakylä 140m (KLi ym.), 28.4. Lip Ahonkylä 300p (AL,OG), 2.5. Vär pellot 250p (HM) ja 3.5. Kit Kiteenjärvi, Humalajoki 250p (HKo,MH,IN).

Käenpiika *Jynx torquilla*

Projektilajista tuli yhteensä 42 ilmoitusta 42:sta eri yksilöstä (selvät päällekkäisyydet poistettu) – ei siis kovin suuri summa, vaikka tarkkailu ja ilmoittelu on ollut tehostettua. Suurin 'kertymä' saatiin 4.5. Pyh Niittylahdesta, jossa melko pienellä alueella piiskutti 3–4 yksilöä (MP). Tarkkailaanpa jatkossakin käenpiikasia.

Varpuslinnut

Törmäpääsky *Riparia riparia*

31.5. Out Vuonos 300p (AL,OG).

Haarapääsky *Hirundo rustica*

31.5. Out Vuonos 200p (AL,OG).

Västaräkki *Motacilla alba*

26.4. Toh Kenraalinkylän pellot 500p (HPö), 28.4. Kit Puhoksen pellot 200p (JaV) ja Vär Niiralan pellot 500p (HKi).

Niittykirvinen *Anthus pratensis*

27.4. Pyh Mulon pellot 100p (HKo), 29.4. Vär Sääperin ympäristö 230p, (PZ) ja 1.5. Lie Lampela ~100p (JH/EL).

Räkättirastas/isorastas

Turdus pilaris/IT

19.4. Joe Rantakylä 200m (KLi ym.) ja 25.4. 400m (sis. IT;KLi ym.).

Punakylkirastas/pienirastas

T. iliacus/PT

23.4. Kes Mäntyniemi yht. 200m (sis.PT;MH), 25.4. Joe Rantakylä 260m (sis. PT 257; KLi ym.) ja Kes Mäntyniemi yht.650m (sis. PT;MH).

Peltosirkku *Emberiza hortulana*

Projektilajista tuli yhteensä 46 ilmoitusta 64:stä yksilöstä (selvät päällekkäisyydet poistettu). Ilmoituksiin ja yksilöiden lukumääriin tuli siis kaivattua 'ännää' edelliskertaan nähden huomattavasti lisää. Kovin suurena havaittujen yksilöiden määrää ei voi pitää, joten 'peltosikoista' kannattaa pitää jatkossakin kirjaa. Havaintojen perusteella parhaita peltosirkkualueita näyttäisivät olevan Joensuu (17yks.), Liperi (17yks.), Värtsilä (9yks.) ja Koniolahti (8yks.) – näillä alueilla peltoja kyllä

on. Yllättävän vähän havaintoja tuli Pyhäselästä ja Kiteeltä – kummastakin ilmoitukset yhdestä laulavasta koiraasta. Polvijärven ja Outokummun saldo näyttää nolaa, mikä tarkoittanee unohtunutta ilmoitusta tai vähäistä retkeilyä sopivilla alueilla. Suurimmat kertymät: 21.5. Joe Pilkon pellot Ä4 ja Joe/Kon liksenniitty Ä9 (PZ), 22.5. Lip Käsämän koulun ymp. peltoineen Ä5 ja Lip Siikakosken pellot Ä4 (HKo,VJ)

Pajusirkku *E. schoeniclus*

26.4. Joe Höylas 200p (AL), Joe Aavarannan ruovikot ~100m (tippuivatko-han paikallisiksi Höylasille?;UP) ja 29.4. Joe Höylas 100p (AL).

Pulmunen *Plectrophenax nivalis*

29.3. Kes 6-tien varsi 100p (J.Heinonen/HH) ja 5.4. Joe Höylas ~150p (AL, J.Latja).

Peippo/pikkulintu

Fringilla coelebs/PL

19.4. Kit keskusta 100–200 (VM), 21.4. Rää Haapasalmi 200p/kiert (MH), 23.4. Kit Puhos 400p (MH) ja Kes Mäntyniemi yht. 1600m (sis. PL;MH) ja 25.4. yht. 1500m (sis. PL;MH).

Järripeippo *F. montifringilla*

Järrejä pysähtyi toukokuun alussa runsaasti P-K:n leveyksille, jolloin ne haikutuivat joukoittain mm. ruokinnolle. Järrit hävisivät hyvin pian säiden muututtua otollisiksi muutolle. 28.4. Lie Timitra 200 (R.Kejonen/EL), 2.5. Lie Rauhala 150 (KJ/EL) ja Kon Pitkäranta 400p (HPö), 4.5. Rää Haapasalmi 250p/kiert ja 7.5. 400 p/kiert (MH).

Kottarainen *Sturnus vulgaris*

Projektilajista tuli 62 ilmoitusta 245:sta yksilöstä. Parhaimmat summat: 10.4. Joe Kontiosuon jäteasema 54p ja Joe Repokallio 32p (TT), 19.4. Kit kaatopaikka 30 (VM) ja 26.4. Lip Ahonkylä 20p (TK). Selvät päällekkäisyydet on poistettu, mutta kaatopaikoilta ilmoitettujen kohdalla on tulkintavaikeutta – laske-taanko esim. Joe Kontiosuon jäteaseman 10.4. ilmoitettu 54+32 yksilön parvi yhteen 21.4. ilmoitetun 60 yksilön kanssa, vai huomioidaanko vain suurempi luku (näin tehty tässä katsauksessa)? Tietäjät – valaiskaa asiaa! Oli laskukäytäntö mikä tahansa, eivät keväiset kottaraisluvut vielä kovin kummoisia ole, joten pidetäänpä yksittäisistäkin havainnoista edelleen kirjaa.

PETOLINNUT

Ari Parviainen

Tällä kertaa petokatsaus on kasattu tavallistakin kovemmalla kiireellä, joten kommentointia on jouduttu karsimaan raa'alla kädellä. Tosin päällekkäisten havaintojen poistaminen oli melko aikaa vievää puuhaa, mutta se on tehty tavanomaista tarkemmin. Yhteismäärien ei siis pitäisi juurikaan sisältää moneen kertaan ilmoitettuja haviksia.

Mehiläishaukka *Pernis apivorus*
Mahdolliset havainnot jäivät pölytymään pöytälaatikoihin, koska näin huono ei edes Pohjois-Karjalan perniskeivät voi olla. Vain kaksi lintua ilmoitettiin: 21.5. Joe Höylas 1 N (PZ) ja 25.5. Kit Muljula 1m (MH).

Merikotka *Haliaetus albicilla*

Komeat 47 merikotkaa nähtiin jälleen. Vaikka edelliskevään ennätys (60 halia) jäi aika kauas, oli kevät kuitenkin selvästi toiseksi paras keväiden joukossa. Värtsilä kahmi jälleen vajaat puolet linnuista kontolleen (21 yksilöä). Joensuussa ja Kesälahdella nähtiin 5 halia kummassakin, Kontiolahdella 4, Tohmajärvellä ja Liperissä 3 loppujen jakautuessa muille kunnille 1/kunta periaatteella. Havaintojen ajallinen jakautuminen, ikätiedot yms. selviävät taulukosta 4.

Ruskosuohaukka*Circus aeruginosus*

Ruskosuohaukkoja havaittiin 62 yksilöä, joista valtaosa paikallisina tutuilla pesimäpaikoilla. Ensimmäinen naaras kierteli Out Sysmäjärven ruovikolta 11.4. alkaen (AV,LV). Suurimpia päivälukemia: 24.4. Joe Karsikko a3 m (HM,TT ym.) ja Joe Rantakylä 1♂,3♀m (KLi ym.), 26.4. Joe Rantakylä 3♂m (KLi,JRu,TN) ja Joe Höylas 1♂+2♀m, 2♂p (AL), 1.5. Kit Hovinlampi (Muljula) 1^{2kv}♀m, 1♂+2♀p (HKo,MH,TN) sekä 13.5. Out Sysmäjärvi 2♂2♀+1 sukupuolelleen määrittämätön paikallisena (HKo,AP). Toukokuun puolelta ei ilmoitettu enää yhtään muuttavaa ruskista, vaan kaikki havaittiin paikallisina.

Sinisuhaukka *C. cyaneus*

Yllättäen 57 yksilöllä hävisi ruskis-

Taulukko 4. Kevään 1998 merikotkat

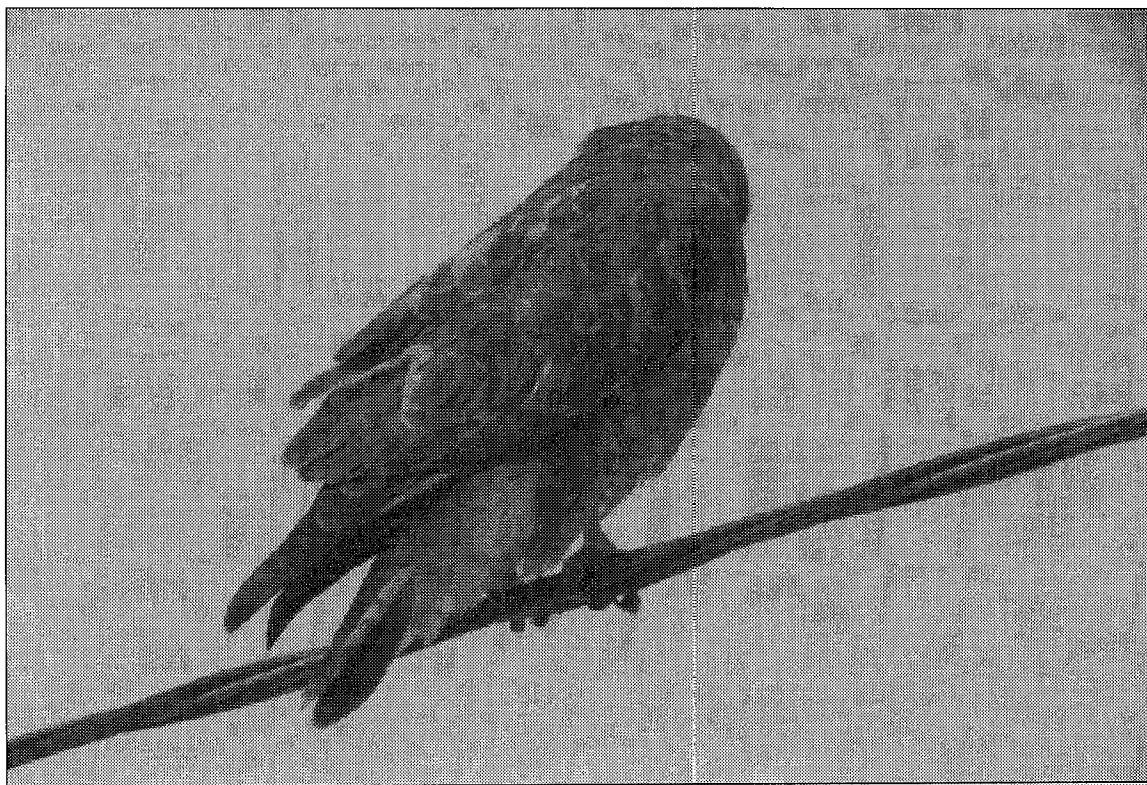
16.3.	Vär Sääperi	2 ad/subad NE	klo 12.47	EV
20.3.	Joe Kontiosuo	1 ad NE	klo 15.00	PZ
22.3.	Vär Sääperi	1 ^{+4kv} N	klo 11.55	HKo,KLi ym.
25.3.	Kon Jakokoski	1 juv NE	klo 9.40	MP
25.3.	Kon Jakokoski	1 juv NW	klo 11.20	MP
27.3.	Vär Sääperi	1 ad NNE	klo 12.25	EV
28.3.	Vär Sääperi	1 subad NNE	klo 11.05	EV
28.3.	Vär Sääperi	1 ad NE	klo 12.05	EV,HKi
28.3.	Vär Sääperi	5 ad NE	klo 13.55	EV,PH,HPo ym.
29.3.	Vär Sääperi	1 ad NE	klo 13.45	EV,HKo ym.
29.3.	Lip n. 5 km keskustasta	1 W		JP
4.4.	Vär Sääperi	1 ad kiert	klo 10.40	PZ
4.4.	Vär Sääperi	1 ad N	klo 10.42	PZ
12.4.	Pyh Mulo	1 juv N		H.Kontturi ja perhe
12.4.	Kes Aittolahti	1 ad N		Kai Suomela
19.4.	Eno Uimasalmi	1 juv N		PM,JA,VK
19.4.	Kes Mäntyniemi	1 juv/subad NW	klo 10.45	MH,HKo,JaV
19.4.	Kes Mäntyniemi	1 subad NNW	klo 12.05	MH,HKo,JaV
22.4.	Kes Leveäkivi	1 subad N		TI
22.4.	Vär Sääperi	1 ^{+3kv} m	klo 11.30	AL ym.
22.4.	Vär Sääperi	1 ^{2kv} m	klo 12.40	AL ym.
24.4.	Joe Rantakylä, Hanhentie	1 ^{2-3kv} NNW	klo 15.50	KLi ym.
25.4.	Vär Sääperi	1 ^{+2kv} N	klo 10.40	JP,HKi
25.4.	Vär Sääperi	1 ^{2-3kv} NE	klo 10—12	JP
26.4.	Kes Mäntyniemi	1 ^{2kv} m	klo 12.00	KM
26.4.	Lip Viinjärvi	1 ^{2-3kv} m/p	klo 11.20	OG,HH
26.4.	Vär Sääperi	1 ^{2-3kv} m	klo 11.00	RT
26.4.	Vär Sääperi, Räiköntorni	1 juv m	klo 11.50	PZ
27.4.	Joe Höylas	1 ^{2kv} m		AL,JRu
28.4.	Lip Ahonkylä	1 juv N	klo 15.50	PZ,LV
28.4.	Kon Jakokoski	1 NW		MP
29.4.	Joe Rantakylä, Hanhentie	1 NE		HM
29.4.	Vär Sääperi	1 ^{+2kv} N/E	klo 11.40	PZ,MH,HKi
1.5.	Joe Höylas	1 juv hetken p		OG,JRu
1.5.	Kit Hovinlampi	1 juv/subad WNW	klo 16.10	HKo ym.
2.—4.5.	Toh Peijonniemenlahti	1 juv p		PZ,TP
2.5.	Rää Haapasalmi	1 subad NW	klo 16.10	HKo,MH,TN
3.5.	Kon Pitkäranta	1 ^{2-3kv} p	klo 10.10—	KV
10.5—15.6.	Toh Peijonniemenlahti	1—2 ad p (10.5. ja 3.6.2 ad p)		MH,HKi,TN ym.
6.6.	Lie Inari	1 ad kiert		PH,HPo,ML
19.6.	Ilo Sorikajanrannanjärvi	1 ad p		PH,HPo

le. Muuton avaus: 22.4. Out Sysmäjärvi ♂ p (RT) sekä Kon Jakokoski ♀ kiert (MP). Kevään muutto oli kaikenkaikkiaan erittäin laimeaa. Ilmoitetut havainnot koskivat järjestään 1—2 yksilöä, ainoana poikkeuksina 26.4. Vär Räiköntorni 3♂ N + 1♀ W (PZ), sekä 29.4. Vär Sääperi 1♂2♀m (MH). Viimeinen muuttavaksi ilmoitettu myöhään — 6.6. Lie Mähkö 1m/kiert (JH, EL). Lisäksi ilmoitettiin 6 suohaukkaa nimikkeellä *Cir c/m/p* sekä 6 nimikkeellä *Circus sp.* Näistä määrittämät-

tömistä neljää epäiltiin arosuohaukoiksi.

Kanahaukka *Accipiter gentilis*

Havaintoja kohtuullisesti 40 yksilöstä (-97 20 yks., -96 vain 8 yks.). Kevätpuolen havainnot katsoin alkavaksi maaliskuun alusta. Ensimmäinen ilmoitettu olikin 1.3. Eno Herajoki (JVe). Ensimmäinen oikeasti muuttavaksi tulkittava 22.3. Vär Hopeakallio 1 N (HKi). Tämän jälkeen päiväsumat olivat poikkeuksetta 1 lintu/päi-

Myyräjahdissa täytyy olla erittäin tarkkana, eikä saa antaa minkään häiritä itseään. Kuvassa skarppina hiirihaukka. ©Tuomo Toivanen

vä paitsi 25.4. Vär Hopeakallio ♂ p + 1kiert (PZ). Tämän lisäksi toukokuulta ilmoitettiin vielä neljä havaintoa, mutta muuton loppumista on kanauhan kohdalla vaikea arvioida.

Varpushaukka *A. nisus*

Havaittujen määrä (330 yks.) on normaalisoa. Edelliskeväänä nähtiin 481 "varpparia", mikä on melkoisen hyvä summa. Muutto alkoi normaalisti maaliskuun lopussa ensimmäisen muuttavaksi tulkittavan ollessa 22.3. Vär Hopeakallio 1♂ S/p (HKi,MH, HKo,KLi,TN). Enemmän kuin yksi lintu nähtiin vasta 17.4., jolloin Kit Puhoksessa 4m (JaV). Kevään ylivoi- maisesti paras varpushaukka paikka oli Kes Leveäkivi, jonka sarja oli seuraavanlainen: 19.4. 7m, 21.4. 2m, 22.4. 43m, 23.4. 35m, 24.4. 27m, 25.4. 10m ja 26.4. 24m (TI). Näin ollen yli puolet kevään varppareista nähtiin Kes Leveäkivestä, ja vieläpä yhden havainnoitsijan voimin! Muut mainittavat muutot nähtiin Joe Rantakylässä ja Vär Rää-

Taulukko 5. Parhaimmat *Buteo*-muutot keväällä 1998. (*Bbut* + *Blag* + *But* sp).

19.4.	Kes Leveäkivi	0 + 7 + 25 = 32	TI
22.4.	Kes Leveäkivi	12 + 30 + 59 = 101	TI
23.4.	Kes Leveäkivi	2 + 10 + 89 = 101	TI
24.4.	Kes Leveäkivi	0 + 0 + 98 = 98	TI
24.4.	Joe Rantakylä	16 + 27 + 11 = 54	KLi ym.
24.4.	Joe Höyläs	22 + 7 + 1 = 30	AL,UP,JuA
25.4.	Kes Leveäkivi	0 + 0 + 60 = 60	TI
26.4.	Kes Leveäkivi	0 + 0 + 54 = 54	TI
26.4.	Joe Rantakylä	12 + 15 + 0 = 27	KLi,JRu,TN

köntormissa/Hopeakalliolla. Rantakylässä seuraavasti: 24.4. 11m, 25.4. 9m ja 26.4. 10m (KLi,JRu,TN). Värttilässä puolestaan 25.4. 6m (PZ), 26.4. 10m (PZ), 28.4. 9m (HKo,PM,HPö) ja 29.4. 18m (PZ,MH). Toukokuun puolella muutto oli hyvin vaatimatonta. Parhaana noteerausena 1.5. Kes Mäntyniemi 4p (HKo,MH,TN) ja Kit Hatunvaara 3m (PZ). Viimeinen muuttaja 20.5. Kon Kontioniemi 1m (JVe).

Hiirihaukka *Buteo buteo*

Tavanomaisen niukka muutto. Yhteismäärä 310 on kuitenkin parempi kuin parina edellisvuonna (-97 235 yks., -96 220 yks.). Summaan en laske-

nut kesäkuussa havaittuja 14:ä lintua. Muutto alkoi viime vuosien tapaan hyvissä ajoin 19.3., jolloin Kon Uiton-suolla 1 lintu (T.Nielsen,K.Ratilainen). Maaliskuun puolella hiirihaukka havaittiin tämän jälkeen vielä kolmesti. Esim. 29.3. Vär Hopeakalliolla 3m (HKi,HKo,EV ym.). Päämuutto ajoittui välille 19.—26.4. Buteoiden parhaat muuttopäivät ovat taulukossa 5. Toukokuulta ainoa mainittavampi havainto 3.5. Vär Sääperi 10p (HKo,HKi,MH,TN).

Piekana *B. lagopus*

Heikko piekanakevät. Yleensä määritettyjä piekanoita nähdään tuplasti

hiirihaukkoihin verrattuna. Nyt kuitenkin vähemmän, eli vain 270 yksilöä. Ensimmäiset päämuuton kynnyksellä: 16.4. Pyh Mulossa 2m (JP). Siitä alkaen piekkoja nähtiin päivittäin 3.5. saakka 1—30 lintua/päivä. Parhaat päivät näkyvät taulukossa 5. Kevään viimeinen piekana oli lähes valkea kiertelevä lintu 12.5. Lip Papelonsaarella (AL,KV,TK).

Buteo sp

Määritettyjen *Buteoiden* ohella nähtiin kaikkiaan 405 *Buteo* sp:tä, joista valtaosa päämuuton yhteydessä 19.—26.4. (ks. taulukko 5). *Buteoiden* yhteismäärä nousee siis 985 yksilöön.

Maakotka *Aquila chrysaetos*

1990-luvulla on keväisin nähty mukavasti maakotkia. Luvut ovat vaihdelleet kymmenen molemmin puolin. Keväällä -97 havaittiin peräti 15 lintua, joka on kaikkien aikojen paras noteeraus. Nyt jäätin hieman vaatimattomammin 8 lintuun, joista peräti 6 lankesi Värtsilän stajareiden kontolle. Kevään maakotkat taulukossa 6.

Kotkalaji *Haliaëtus/Aquila*

Lukuisien meri- ja maakotkien lisäksi havaittiin 7 määrittämättä jäänyttä kotkaa, jotka seuraavana luettelakoon: 18.2. Kon Jakokoski 1 SE klo 15.40 (MP), 21.3. Vär Hopeakallio 1 N klo 11.50 (PZ), 29.3. Lie Ruunaa 1 (E.Karppinen/EL), 25.4. Kes Leveäkivi 1 N (KM), 11.6. Eno Siikavaara 1kiert/SE (MP) sekä 19.6. Kon Jakokoski 1 N—NE (MP). Kaksi viimeksi mainittua eivät varsinaisesti ole kevätmuuttajia, mutta koska ne eivät todennäköisesti ole myöskään pesiviä lintuja, niin mainittakoon ne tässä yhteydessä.

Kalasääski *Pandion haliaëtus*

Yhteismäärä 73 on mielestäni ihan kelvollinen. Parina päivänä muutti useampia lintuja, muuten havainnot jakautuivat monille paikoille ja useille päville. Ensimmäiset palailijat 19.4. Lip Viinijärvi 1kiert (EV) ja Joe Rantakylä 1 E (KLi ym.). Päämuutto ajoittui löyhästi 22.—30.4. Parhaat päivät ja paikkakohtaiset summat: 22.4. (4 yks.); Kes Leveäkivi 1m (TI), Kon Riihikangas 1m (PM) ja Vär Hopeakallio 2m (AL,KV), 24.4. (7 yks.); Joe Rantakylä 3m (KLi ym.), Kes Le-

Taulukko 6. Kevään 1998 maakotkat.

21.3.	Vär Sääperi, Hopeakallio	1 juv/subad m	klo 11.55	PZ,TZ
27.3.	Vär Sääperi, Hopeakallio	1 juv NNE	klo 10.55	EV
26.4.	Kes Leveäkivi	1 ²⁻³ kv N		TI
26.4.	Vär Sääperi	2 m		PH,RT
30.4.	Vär Sääperi, Hopeakallio	1 ²⁻⁴ kv N	klo 13.40	PH ym.
2.5.	Vär Sääperi, Hopeakallio	1 juv WNW	klo 12.50	PZ,HPä,KV ym.
14.5.	Lie Hovinvaara	1 ad kiert		AKVEL

veäkivi 2m (TI), Joe Karsikko 1m (HM,TT,HKä) ja Out Systeemjärvi 1 (RT), 26.4. (11 yks.); Kes Leveäkivi 6m (TI), Kon Riihikangas 2m (PM), Kit Kiteenlahti 1 (VM), Kit Ruppovaara 1m (MH) ja Out Systeemjärvi 1 N (OG,HH), 28.4. (6 yks.); Vär Sääperi 4m2p (HKo,PM,HPö), 29.4. Kon Mönni/Jakokoski 4(3a) N (MP) sekä 30.4. Joe Höylas 4p (AL). Muutto hiipui tämän jälkeen nopeasti, ja viimeiset muutolla havaitut ilmoitettiin 7.5.: Pyh Niittylahti 1m (MP) sekä Kon Pitkäranta 1m kolmen paikallisen lisäksi (HKo,AP,KLe).

Tuulihaukka *Falco tinnunculus*

Vain 45 tinnua ilmoitettiin, mikä on varsin vähän. Ensimmäinen rohkea jo maaliskuun puolella 29.3. Vär Hopeakallio 1kiert/p (EV,HKi,HKo ym.). Seuraava havainto vasta 22.4. samalla paikalla 2m (AL,KV). Enimmillään nähtiin 25.4. Joe Rantakylässä 3m (KLi,JRu ym.) ja 28.4. Vär Sääperillä 3m1p (HKo,PM,HPö). Muuten havainnot koskivat yleensä yhtä lintua, joskus harvoita kahta. Viimeinen muuttava ♂ nähtiin 7.5. Joe Paritsanlahdella (HKo,AP). Toukokuun lopulta ilmoitettiin vielä jokunen havainto paikallisista linnuista, ja kesäkuulta vielä 7 lintua. Kesäkuiset havainnot eivät kuitenkaan ole summaa koristamassa.

Ampuhaukka *F. columbarius*

Ampuhaukan yhteissumman 49 katsoisin olevan jotakuinkin normaali. Kuten tavallista, eivät päiväsummat kohonneet kummoiksi. Valtaosa amppareista havaittiin huhtikuun jälkipuoliskolla. Ensimmäinen 17.4. Kit Puhos 1 m/p (JaV), jonka jälkeen lähes päivittäin nähtiin 1—3 lintua kuun loppuun asti. Parhaat noteeraukset: 19.4. Värtsilä 3p (HKi) ja Kes Mäntyniemi 3m (MH,HKo,JaV,PF).

Toukokuun puolelta mielenkiintoisimmat: 3.5. Toh Akkala ♂ saalisti tai-vaanvuohen (HKo,MH,TN) sekä 12.5. Kon Kontioniemi ♂♀p, ilmeisesti reivillä (JVe).

Nuolihaukka *F. subbuteo*

20 yksilöä ilmoitettiin aikavälillä 29.4.—24.5. ja lisäksi 10 kesäkuista lintua. Varhaisin siis ehätti maakuntaamme huhtikuun puolella: 29.4. Vär Sääperi 1 NNE (PZ ym.). Kertaakaan ei nähty enempää kuin kaksi yksilöä päivässä yhdeltä paikalta. Paras päivä oli 17.5.: Toh Peijonniemenlahti 1p (HKo,PP,J.Posti,PH,HPö,AW), Toh Nikunvaara 1p, Kit Kiteenlahti 1p sekä Toh Kaurila 2p (HKo,PP,J.Posti). Viimeinen muuttaja (ja yksi harvoista muutolla nähdyistä) 21.5. Kon Kontioniemi 1m (JVe).

Muuttohaukka *F. peregrinus*

Perejä nähtiin 8, mikä on hieman vähemmän kuin muutamana edelliskeväänä. Havaintojen ajoittuminen jaksolle 26.4.—13.5. hyvin tyypillisesti. Kaikki havainnot: 26.4. Kit Ruppovaara 1ad NW klo 15.30 (MH), 28.4. Vär Niirala 1ad NE klo 12.10 (HKo,PM,HPö), 1.5. Vär Sääperi 1ad NW klo 13.55 (KLi,PH ym.), 4.5. Kon Pitkäranta 1ad p 20.30—21.00 (TT), 7.5. Kon Pitkäranta 1p (HKo,AP), 10.5. Vär Sääperi 1kiert (MH,TN) sekä 13.5. Lip Ahonkylä 1ad E klo 14.15 ja 1ad p 14.05—15.00 (HKo,AP). Ahonkylän linnut olivat tovin lähes samassa putken kuvassa, kunnes toinen jatkoi matkaansa itään.

Lisäksi havaittiin kaksi *Isoa Falcoa*: 3.4. Kon Jakokoski 1N/kiert (MP) sekä 16.4. Joe Pekkalansilta 1 (TT, HKä).

ISOT LINNUT JA ARKTIKA

Markku Halonen

Kevät noudatteli P-K:n oloissa tuttua linjaa eli arktisia lintuja näkyi aika vähän. *Gavioilla* havaittiin kohtalaista muuttoa lähinnä yhtenä päivänä. Muilla vesilinnuilla kevät oli surkea, eikä yhtään tuhannen ylittävää (ilta)-muuttoa ilmoitettu. Lapinsirrejä ja mustavikloja nähtiin mukavasti, mutta muita kahlaajia keskinertaisesti tai heikosti. Lajin perässä ilmoitettu luku on lähinnä arvio kevään mittaan nähdystä eri yksilöistä.

Kaakkuri *Gavia stellata* (50)

Vähän havaintoja. Ensimmäinen lintu muutti 2.5. Joe Linnunlahdella (PZ) ja tämän jälkeen nähtiin 1-4 lintua eri puolilla maakuntaa lähes päivittäin aina toukokuun lopulle saakka. Suurin päiväsumma yhdeltä paikalta oli 11.5. Joe Höylas kuusi muuttavaa (AL).

Kuikka

G. arctica ja *Gavia* sp (1800)

Koska kuikka on niin selvästi kaakkuria runsaampi P-K:n maisemissa, käsiteltäköön kuikat ja määrittämättömät *Gaviat* selvyuden vuoksi samassa. Ensimmäiset kuikat tulivat niukin naukin huhtikuun puolella, 29.4. Kon Pielisjoki 3kiert/m (MP). 3.5. laskettiin Joe Höylaksella 62 muuttavaa *Gavia* sp:tä (PH,UP,OG). Siinä samassa alkoi maakunnan sulissa näkyä kuikkia pieninä kerääntyminä, joista parhaimmat 4.5. Kit Hyypii 10p (VM), 5.5. Out Systeemjärvi 16p (UP,HLV), 7.5. Kit Muljula 19p (VM), Joe Linnunlahti 30p (HKo,AP ym.), Lie Kevätmiemi 10p (AK) sekä Kon Pitkäranta 40p10m (HKo,AP,KLe). Selvää muuttoa havaittiin varsin aikaisessa vaiheessa, sillä ensimmäisenä hyvänä päivänä 7.5. havaittiin Pyh Niittylahdessa 66(5a) m (MP) ja Joe Höylaksella 31m (UP). Muuton laukaisi pohjoispuoleisten tuulien jälkeen alkanut lounaishönkä.

Tämän jälkeen paikallisia lintuja ja pieniä muuttajamääriä nähtiin yleisesti päivittäin, kunnes seuraava parempi ryöppy tuli 15.5., ja silloin Joe Höylasin ohitti 60 muuttavaa kuikkaa

(JRu). Tässä vaiheessa muutto Suomenlahdella on yleensä jo varsin vilkasta ja tuhansien lintujen päiväsummat ovat tavallisia. Pohjois-Karjalaan kunnon kuikkamuutto ekscopy harvoin ja silloinkin yleensä kuun loppupuolella, ja tästä pientä tuntumaa saatiin 25.5., jolloin Joe Linnunlahdella 43m (EV) ja Höylasilla 109m (AL). Seuraavana päivänä elettiin vielä muutonviritteilytunnelmissa ja muutama parvi nähtiin ainakin Joensuussa. Illalla meni Rää Samppaniemessä a11 m ilta-*Gaviaa* ja 12 kuikkaa oli paikallisen (MH).

Kevään paras *Gavia*-päivä oli 27.5., jolloin Kit Muljulassa muutti yhteensä 540 (suurin parvi a120) klo 13-15 (MH) ja Joe Höylasilla päivän mittaan 266 *Gaviaa* (AL,LL). Aamupäivän kohtalainen kaakkoistuuli ohjasi muuttovirran hyvin Saimaan ylle, joskin vain ajoittaisena pysyneet sadekuurot eivät jaksaneet alentaa *Gavioiden* muuttokorkeutta ainakaan Muljulassa. Siellä muutto oli ilmeisesti ollut käynnissä ehkä pahimmillaan jo parisenttia, joten todellinen Puruveden (ja Muljulanselän) *Gavia*-summa olisi varmaankin ollut nelinumeroinen luku. Toukokuun viimeisinä päivinä havaittiin vielä muutamia parvia Joensuussa, ja viimeinen seitsemän linnun muuttoparvi lensi 5.6. Eno Siikavaaran yli (MP).

Lapasotka *Aythya marila* (8)

Niukasti havaintoja. Kaikki linnut nähtiin ajalla 10.-26.5. pääosin Joe Linnunlahden ja Höylasin vesillä. Poikkeuksena 26.5. Rää Samppaniemi 4p (MH). Laji ei kuitenkaan ole ainakaan vielä kuolemassa sukupuuttoon, sillä Viron länsirannikon vesillä oli toukokuun alkupuolella 'turkinaan' lapasotkia. Niiden muuttoreitti vain sattuu kulkemaan P-K:ta ajatellen liian idässä (eli "Kumberitassa").

Alli *Clangula hyemalis* (n. 3500)

Allinholaus kajahti ilmoille ensimmäisen kerran vappuna Rää Vuoniemessä. Tästä eteenpäin siimahäntiä havaittiin pieniä parvia paikallisina aina päämuuton kynnykselle asti, jolloin parvet suurentyivät. Joe Linnunlahti-Höylas -välillä laskettiin 11.5. 550p, 14.5. 210p, 15.5. 186p, 17.5. 250p. Havaintoja muualta: 11.5. Toh Rantakylä 120p ja Kit Kiteenjärvi 300p (PZ), 16.5.

Pyh Niittylahti 330(2a) ja 17.5. a320m (MP), 17.5. Kes Rasti 330m (PZ) ja Kon Pitkäranta 400(3a)m (JVe).

Mainittakoon, ettei Suomenlahdellaan päästy nauttimaan kunnon massamuutoista, vaan vesilintuja ryki aluksi vähä kerrassaan vastatuuleen aina 16.5. asti, jonka jälkeen muutto vähän voimistui.

Mustalintu *Melanitta nigra* (n. 800)

Ensimmäinen 29.4. Rää Vuoniemessä, ja seuraavana päivänä samassa paikassa 5p sekä illalla yömuuttoääntä Rää Haapasalmella (MH). Vapun jälkeen pikkuparvia kellui sulissa paikallisina eri puolilla maakuntaa. Suurimmat parvet: 7.5. Kit Muljula 46p (VM) ja Joe Linnunlahti 60p (LL ym.), 8.5. Joe Ukonlahti 52p ja 10.5. Joe Aavaranta 30p (PZ). Paras päivä oli 11.5., jolloin Joe Linnunlahti 430p, Toh Rantakylä 90p, Kit Kiteenjärvi 220p ja Rää Vuonieniemi 25, Joe Noljaakka a50m (PZ). Viimeiset 31.5. Joe Höylas 2kiert (PZ).

Mustalintujen ilmeinen päämuutto meni kuitenkin vasta valkuposkimylälän yhteydessä, jolloin 18.-19.5. välisenä yönä kuului Luoteis-Viron yötaivaalta jatkuvasti mustalintuparvien vihellys.

Pilkkaasiipi *M. fusca* (46)

Jatkaaksemme samaa vaisua linjaa, mainittakoon, että pilkkasiippiä nähtiin vain vähän ajalla 9.-15.5. Kaikki havainnot: 9.5. Toh Peijonniemenlahti 5p (TP), 14.5. Joe Linnunlahti 5p (PZ), 15.5. Pyh Niittylahti 7m (MP), 15.5. Joe Höylas 3kiert (JRu), 17.5. Joe Aavaranta 6p (PZ), 18.5. Joe Höylas 5m (AL, JRu), 19.5. Joe Höylas 12m (OG, PH), 29.5. Joe Höylas 2m (OG ym.) ja 31.5. Joe Höylas 1kiert (PZ).

Kahlaajat

Meriharakka

Haematopus ostralegus (68)

Kohtalaisen paljon havaintoja. Ensimmäinen nähtiin 29.4. Rää Vuoniemessä (MH) ja viimeinen 10.6. Kit Puhokessa (PZ). Yleensä liikkeellä oli 1-7 linnun parvia niin paikallisena kuin muutolla, sekä selkävesillä että peltojen tulvalammikoillakin. Isoimmat parvet olivat 3.5. Toh Valkeasuo 5p (TT), 7.5. Kon Pitkäranta 30p (HKo, AP, KLe), 14.5. Vär Sääperi 4m (EV) ja 29.5. Joe Linnunlahti 7m (HKo).

Tylli *Charadrius hiaticula* (n. 80)
Työksenkin normaali esiintyminen. Ensimmäinen 29.4. Joe Linnunlahdella viimeinen 20.6. Joe Höylaksella 1p (HKo). Joe Höylaksen lietteilla kahlaali enemmänkin tyllejä, parhaiten 31.5. 15 p (UP ym.) ja 3.6. a30p/m (OG). Muualla tavattiin vain 1—2 lintua kerrallaan, poikkeuksena 13.5. Lip Ahonkylä 4p (PS).

Tundrakurmitsa

Pluvialis squatarola (14)

Vähissä, vain 16.5. Vär Uudenkylänlampi 1p (TK,KV), 25.5. Joe Höylas 1p1m (AL), 27.5. 1p (LL) ja 4.6. 10p (OG). Lisäksi 25.5. Kit Muljulassa a10 todennäköistä tundrakurmitsaa muualla (MH) sekä 3.6. Joe Höylas a200 määrättämättömiä IK:ta tihkusateessa matkalla pohjoiseen (OG).

Pulmussirri *Calidris alba* (1)

Keväällä kova laji, joten yhteenkin havaintoon täytyy olla tyytyväinen. 20.5. Ilo Sonkajanjärven tekojärvi 1p (HPö).

Pikkusirri *C. minuta* (4)

Ei ole keväällä normaalisti kova laji kuten pulmussirri, mutta silti vain kaksi havaintoa, molemmat samana päivänä: 27.5. Eno Siikavaara 2m (MP) ja Joe Höylas 2p (OG).

Lapinsirri *C. temminckii* (n. 87)

Kohtalaisen paljon havaintoja lähinnä Joe Höylaksen lietteiltä. Ensimmäiset kaksi tirisijää löytyivät 3.5. Joe Marjalasta (KN). Höylaksen havainnot: 11.5. 1p, 16.5. 1p, 17.5. 3p, 20.5. 19p, 21.5. 4p, 24.5. 19p, 25.5. 14m7p, 31.5. 4p ja 3.6. 1m (AL ym.). Joe Ukonlahdella piipersi 22.5. 7m/p (HKo,TT) ja Lip Hepolahdessa 16p (HKo,VJ).

Suosirri *C. alpina* (70)

Tiukasti ajoittunut kevätesiiintyminen alkaen 10.5. ja päättyen ”huipentumaan” 25.5. Lähes kaikki mustamahat nähtiin Joe Höylaksella, missä 25.5. a45m9p (AL ym.).

Jänkäsirriäinen

Limicola falcinellus (29)

Kaikki havainnot Joe Höylakselta: 26.5. 2p, 27.5. 7m, 29.5. 4p, 31.5. 2p/m, 3.6. a10m, 4.6. 1p, 5.6. 1m1p ja 6.6. 1p (AL,UP ym.). Lajille tyypillinen muuton myöhäinen ajankohta selviää havainnoista hyvin.

Suokukko

Philomachus pugnax (1100)

Keskinertainen esiintyminen. Ensimmäinen ”suo-ukko” muutti valkoviklojen kanssa 29.4. Vär Sääperillä (HKi). Päämuutto tyypillisenä ajankohtana toukokuun toisella viikolla: 9.5. Lip Ahonkylä 150p ja Papelonsaari 100p (HKo,VJ), 10.5. Ilo Sonkajanjärvi 80p (EV) ja Pol Nisäjärvi 100p (PZ) sekä 13.5. Lip Ahonkylä 300p (PS,HKo,AP). Muualla havaittiin korkeintaan muutaman kymmenen linnun parvia sekä muutolla että paikallisina. Muutto jatkui hiipuen aina 25.5. saakka.

Punakuiri *Limosa lapponica* (214)

Havaintoja vain Joensuusta: 14.5. Joe Höylas a160m+a49m (OG,AL) ja illemmalla Höylasilla vielä 4m (OG,TT). Massan lisäksi havaittiin 21.5. Joe liksenniityllä seikkaillut paikallinen punakuiri (HM).

Mustaviklo

Tringa erythropus (n. 550)

Hyvä esiintyminen. Ensimmäiset ”nokiviklot” tavattiin vapunpäivänä Lie Niitty-Jamalissa (AK/EL). Muuton kulku käy hyvin ilmi Lip Ahonkylän tulvapellon havainnoista: 9.5. 35p, 10.5. 37p, 13.5. 245p, 16.5. 2p (PS ym.). Muualta hyviä määriä edustivat 7.5. Kon Pitkärannan 10p (HKo,AP,KLe), 8.5. Kit Päätteen 20p (MH), 10.5. Pol Nisäjärven 11m20p (PZ) ja Rää Hautalammen 20p (MH), 11.5. Vär Sääperin 67p (PZ), 12.5. Lip Papelonsaaren 20p (HKo, AP) ja Rää Oravilahden 20p (MH). Viimeiset havainnot tehtiin jo 16.5.

Punajalkaviklo *T. totanus* (22)

Ajalla 29.4.—31.5. lintuja havaittiin taseisesti laajalla alueella 1—2 yksilöä kerrallaan, joskin eniten havaintoja tehtiin 3.5. (neljässä paikassa), 10.5. (kuusi yksilöä) ja hännänhuippuna 31.5. Joe Höylaksella 3p/m (KV).

Karikukko *Arenaria interpres* (2)

Erittäin harvalukuinen läpimuuttaja, ainoat 7.5. Kit Päätteenlahdella 1 (VM) ja 3.6. Joe Höylaksella 2m (AL).

Vesipääsky *Phalaropus lobatus* (8)

Kaikki havainnot: 21.5. Joe Höylas 1p (HKi), 22.5. Out Systeemjärvi 1p (JVe), 31.5. Joe Ukonlahti 5 p/m (TT) ja 6.6. Lie Kevätlahti 1p (JH,EL).

Merikihu *Stercorarius parasiticus* ja *Stercorarius* sp (2)

Ainoat 19.5. Joe Linnunlahdella 1m klo 4.05 (HPö) sekä 26.5. Rää Samppaan-niemi 1 meri-/tunturikihu m (MH).

Merilokki *Larus marinus* (14)

Aikaisimmat 9.4. Joe Kontiosuolla 1kiert/p (EV) ja Eno Uimaharjussa 1 (JVe). Jälleen Uimaharjussa 15.4. 2p (EV,AP), 17.4. Vär Sääperillä 1m (EV, AP,PH), 21.4. Joe Karsikossa 4p (PM ym.), 23.4. Kit Kiteenjävällä 1p ja Kes Mäntyniemessä 1m (MH), 29.4. Kit Kiteenjävällä 1p (PZ) ja Rää Vuoniemessä 1p (MH) sekä 7.5. Joe Vehka-lahdella 1p (PZ).

Lapintiira *Sterna paradisaea* (16)

Ennätysaikainen jouhipyrstö yllätti narskubongaaajat 1.5. Kit Kiteenjävällä (HKi ym.). Kaikki muut havainnot olivat 10.5. Ilo Sonkajanjärvi 1p (EV), 13.5. Out Systeemjärvi 1p (HKo, AP), 16.5. Kon Kuurna 1p (JLe), Joe Linnunlahti 3p (HKo), 17.5. Kes Rasti 2m (PZ), 20.5. Joe Ukonlahti 3p ja 25.5. 2p (HKo) sekä 26.5. Rää Sampaanniemmi 2kiert/m (MH).

Isot linnut

Arktisten vesilintujen ja kahlaajien malliin myös arktiset hanhet lähes loistivat poissaolollaan. Sen sijaan merimetsoja näkyi paljon lähinnä kahden isomman muuttoparven ansiosta. Myös kurjilla, laulujoutsenella ja metsähänhella havaittiin runsasta levähtelyä ja muuttoa.

Merimetso

Phalacrocorax carbo (108)

Laji vaikuttaa olevan pikkukiljaa yleistymässä niin Suomenlahdella kuin Vienanmerelläkin, mikä heijastuu myös P-K:n havintoihin. Nyt havaittiin yksittäisten, ja yleensä paikallisten, lintujen lisäksi pari isoa muuttoparvea, jotka nähtiin samana päivänä ja samalla muuttolinjalla, mutta jotka kuitenkin olivat eri parvia. Kaikki havainnot: 19.4. Eno Paukkaja 1p ja Uimasalmi 1p (PM,JA,VK), 23.4. Joe Hanhentie 5m (JRu), 24.4. Joe Rantakylä 2m (KLi,HM), 25.4. Vär Sääperi a40 m (Aarne Wahlgren, Raimo Ohtonen) ja Kes Mäntyniemmi a50 NE klo 8.30 (MH), 11.—13.5. Joe Paritsanlahti 1p (UP,LL,EV), 16.5. Joe Höylas 1m

(PZ,AL), Utra 7 N/kiert (HKo), 29.5. Rää Samppaanniemi 1p/kiert (MH) ja 5.6. Joe Höylas 1m (AL).

Laulujoutsen

Cygnus cygnus (n. 950)

Enon Paukkajassa ja Kiteen Hyypiillä talvehtineiden lintujen lisäksi kevään ensihavaintokin tehtiin lähes talvella: 26.2. Vär Kaustajärvi 2m (Erkki Lintunen/HKi). Seuraavat tulokkaat olivat 10.3. Tuu Öllölän 1p (AL,OG) ja 20.3. Joe Karsikon 2p (TT,HKo). Maaliskuun viimeisellä viikolla joutsenia havaittiin 1—5:n linnun porukoita aina Lieksaa myöten.

Varsinainen päämuuttovaihe käynnistyi kuitenkin vasta huhtikuun viimeisellä viikolla, josta ensimmäisenä

merkkinä muutti 25.4. Kes Leveäkiven ohi 40(3a) (TI). Paikalliskerääntymät alkoivat oitis kasvaa muutamista linnuista muutamiin kymmeneen lintuihin. Parhaiten joutsenia oli paikallisena Out Sysmäjärvellä (lähinnä Lahdenjokisuussa), ja siellä niitä havaittiin seuraavasti: 29.3. 2p, 19.4. 2p, 23.4. 8p, 26.4. 16p, 27.4. 60p, 28.4. 19p, 29.4. 10p, 3.5. 60p, 5.5. 100p, 13.5. 35p, sekä 17.5. 4kiert (UP,PS ym.).

Muut vähän isommat muuttoparvet/paikalliskerääntymät olivat: 29.4. Joe Kontiosuo a25m (TT ym.), 30.4. Vär Uusikylä 27(2a) m (TK ym.), 3.5. Vär Säpäri 17m36p (HKo ym.), 3.5. Toh Valkeasuo 60p (TN ym.) ja 4.5. 72p (UP). Muuttavia joutsenporukoita lensi vielä aivan toukokuun loppuun

asti, ja pesimättömiä luppajoutsenia (liian nuoria pesimään) liikkui lintujärville kesälläkin: 31.5. Joe Höylas 3^{2kv} m (PZ), 1.6. Joe Ukonlahti 14^{2kv} p (KN,TT), 2.6. Joe Aavaranta 9m (AL) ja 11.6. Kit Kiteenjärvi 20p (UP).

Pikkujoutsen *C. columbianus* (2)

Vain kaksi lintua nähtiin, joista ensimmäisellä oli amerikkalaisen nimirodun piirteitä. 7.5.—9.5. Joe Utra 1p (HKo, AP ym.) ja 11.5. Vär Säpäri 1p (PZ).

Metsähänhi *Anser fabalis* (n. 2500)

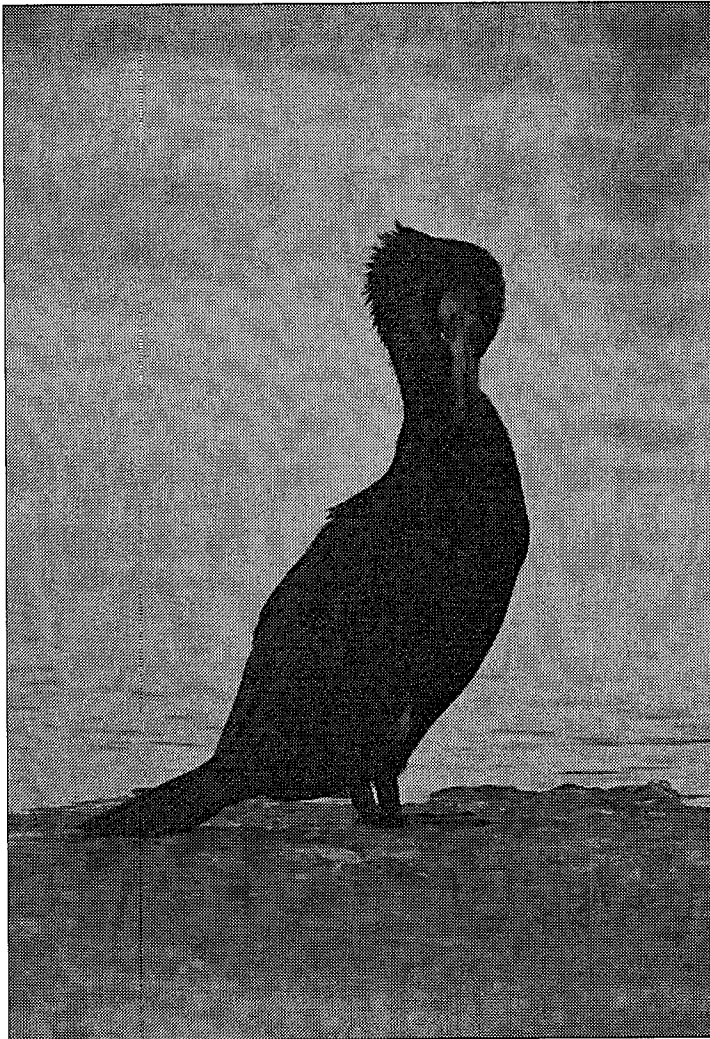
Muutto alkoi äkisti 16.4., jolloin Pyh Mulosta laskettiin 44(6a)m (JP). Lämmitteilyn jälkeen muutto vilkastui huhtikuun viimeisellä viikolla, jolloin menivät taigametsähänhien pääjoukot. Kohtalaisen paljon retkeilyltä Out Sysmäjärveltä saatiin mukava havaintosarja: 23.4. 14p, 24.4. 49p, 26.4. 14p, 27.4. 80p, 28.4. 130p, 29.4. 30p. Muualla suurimmat paikallisparvet olivat Vär Säpäerillä, jossa 24.4. 80p, 26.4. 94m70p, 28.4. 12m185p ja 29.4. 139(8a)m200p. Muita kohtalaisia keskittymiä löytyi mm. seuraavilta isomilta pelloilta: Lip Ahonkylä (28.—29.4. 80p) ja Rää Oravilahti (28.4. 92p).

Pienestä parvikoosta ja rintamuutosta johtuen muuttolennessä nähtyjen päiväsumat ovat melko vaatimattomia, parhaina em lisäksi: 24.4. Joe Rantakylä 47(6a) ja 25.4. 25m ja 26.4. 120(11a) (KLi ym.) sekä Kes Leveäkivi, jossa 22.4. 14(2a), 23.4. 71(5a), 24.4. 23(7a), 25.4. 35(2a) ja 26.4. 41(6a)m (TI).

Toukokuun kahdella ensimmäisellä viikolla paikallisia nähtiin päivittäin useilla tahoilla yleensä alle 50:n linnun parvissa. Muuttavia havaittiin aluksi varsin vähän. Taigametsähänhien seasta alkoi kuitenkin löytyä yhä enenevässä määrin "rossicuksia" ja näiden myöhäisempien tundrametsähänhien muutto oli taivaallakin näyttävää katsottavaa: Vär Säpäerillä/Räiköntornissa laskettiin 2.5. 63m23p, 3.5. 74(5a)m, 6.5. 40p, 9.5. 27p, 11.5. 250m, 14.5. 129m12p, 16.5. 30m, sekä 17.5. 105m (PZ ym.). Kaikissa luvuissa ovat mukana myös *Anser* sp:ksi jääneet hanhet, sillä muita kuin metsähänhia liikkui maakunnassa tänä keväänä vähän.

Tundrahamhi *A. albifrons* (80)

Ensimmäinen valko-otsa viipyi 23.4. lähtien Out Sysmäjärven metsähänhiparvessa (HIM ym.). Tämän jälkeen

Juhlapukuinen merimetso Joensuussa keväällä 1999. ©Jari Vesterinen

irtolintuja tavattiin siellä täällä lähinnä metsähanhiparviin lyöttäytyneinä huhtikuun viimeisen viikon ja toukokuun alun ajan. Suurimmat parvet olivat 2.5. Toh Valkeasuon 44p (PZ ym.) ja 3.5. Kon Pitkärannan 13p (KV).

Tundrahamhia enemmän nähdäkseen pitäisi mennä vapun tienoilla ja toukokuun alkupuolella joko Viroon tai Venäjän Karjalaan. Esimerkiksi muutaman sadan kilometrin päässä Värtsilästä kaakkoon sijaitsevassa Karjalan Aunuksessa on tuolloin kymmeniä tuhansia hanhia jatkuvasti paikallisena. Linnut ovat pitkin ja poikin noin 8000:n hehtaarin suuruisia peltoaluetta, ja niitä voi ihmetellä vaikkapa päätien varrelta.

Sepelhanhi *Branta bernicla* (1400)

Yksi suuri parvi pelasti P-K:n kasvojenmenetyksen sepelanhien suhteen. Ensimmäiset, a11, nähtiin 14.5. Joe Höylaksella (AL). Tästä eteenpäin havaittiin muutkin muutaman kymmenen linnun pikkuparvet lähinnä Joensuun suunnalla. Päämuutosta edes pikkuisen kielivä havainto oli 25.5. Vär Sääperin klo 20.30 ylittänyt 1000:n linnun lössi (HKi). Kesäkuun puolella sepluja nähtiin kahdesti: 5.6. Joe Höylas a135m (AL) ja 11.6. Eno Uimaharju 1p (K.Ratilainen).

Valkoposkianhi *B. leucopsis* (777)
Suorastaan surkia kevät. 90-luvun

käytännöksi näyttääkin muodostuneen joko nolla- tai massamuuttokevät. Välimuotoja ei juuri tunneta.

Valkoposkien päämuutto alkoi Virossa 18.5. kauniina, lämpimänä ja lounaistuisena iltana. Saarenmaan kaakkoisrantaa pitkin valui illan aikana 27 000 hanhea isoissa parvoissa, jotka suuntasivat Matsalunlahtea pitkin poikki sisämaan koilliseen. Mainittakoon hauskana tilannekuvausena, että Matsalunlahdella olleet ehkä noin 70 000 paikallista valkoposkea eivät reagoineet tähän Saarenmaan hanhien yllentoon juuri millään tavalla, vaan laidunsiivat rauhallisina rantaniityillä! Illalla läksivät myös Pärnun hanhet muutolle oikaisten Viron mantereen halki. Myös Matsalunlahti lienee tyhjentynyt yöllä ja aamuhämärissä. Muutto jatkui runsaana leveällä rintamalla koko yön, ja vielä aamulla laskettiin Viron mantereen luoteiskulmassa, Pöösaspeassa 12 000 hanhea.

Suomen puolella hanhia tiedettiin odottaa heti 19.5. aamuhämärissä. Virolahdella laskettiin aamulla parhaissa pisteissä yli 80 000 hanhea, (pääosin valkoposkia, mutta mukana myös sepelanhia), ja osansa sai myös Etelä-Karjala (Imatra 36 000 ja Simpele 18 000). Muuttoputki ohjautui itäkoilliseen eli Venäjän puolelle ennen P-K:n leveysasteita, joten ei ole ihme, ettei hanhia täällä nähty, vaikka P-K:ssa olisikin muuten ollut hyvät ajalliset edellytykset nähdä koko massa (paljon hanhia lienee ohittanut Virolahden jo yöllä).

Siispä takaisin maanpinnalle ja P-K:n havaintojen pariin. Vär Niiralassa 28.4. ollut paikallinen lintu aloitti vapojen pitkän muuttokauden (PM, HKo). Seuraavat havainnot tehtiin vasta päämuuton alla, jolloin 17.5. Joe Kuhasalo a180p ja a170m Pyhäselällä (JLe). Varsinaisena päämuuttopäivänä 19.5., meni Kit Hatunvaaralla 210(2a) valkoposkea ja a130 hanhi sp:tä (PZ,JP). Joe Höylaksella viihtyi 19.—21.5. yksinäinen lintu paikallisena ja 27.5. paikan ohi muutti 150+20 valkoposkea (UP). Viimeiset havainnot tehtiin sydänkesällä Vär Sääperissä, jossa 27.6. 7p ja a27m (J.Ekroos, A.Linden ym.).

Kanadanhanhi *B. canadensis* (n. 45)

Etuilija saapui 19.3. Lip Viinjärvelle (P.Willman). Koska laji on parhaillaan levittäytymässä maakuntaan, on keväisten lintujen kiertelykin koko ajan laajenemassa entistä pohjoisemmaksi. Nyt lintuja alkoi näkyä enemmän vasta huhtikuun puolivälin jälkeen, ja kiertelyvaihe vaikutti kestäneen pitkälle toukokuuhun. Isoimmat parvet: 17.4. Kit Päätteenlahti 5p (VM), 23.4. Kes Mäntyniemi 3m (MH), 25.4. Eno Paukkaja 3p (PM,JA,VK), 26.4. Kit Puhos, sulat 5p (MH), 27.—28.4. Out Sysmäjärvi 5p (UP,AV) ja 9.5. Lip Ahonkylä 3p (HKo,VJ). Pohjoisimmat linnut nähtiin 16.5. Lieksassa, missä Reposuolla ja Lieksanjokisuussa muut-

Tundrahamhi levähtämässä keväisen sulan äärellä. ©Tuomo Toivanen

tava kummassakin (KJ/EL). Myös Rää Vuoniemi lienee saanut kanadalaisesta uuden lajin (30.4. 1p).

Kurki *Grus grus* (n. 1300)

Ensihavainto varsin aikaisesta muuttajasta 27.3. Lip Onkismessa (maallikkohavainto/PP). Seuraavan kerran kurkia nähtiin vasta 17.4., joskin useammalla taholla yhtä aikaa. Ensimmäinen kunnan muuttopäivä oli heti tämän perään eli 19.4., jolloin havaintoja tehtiin lähinnä muuttavista pikkuparvista aina Lieksaa myöten. Kesälahden kannaksella muuttoa havainnoitiin ahkerasti lähinnä Leveäkivessä, mutta myös Mäntyniemessä, ja sieltä voidaankin esittää mukava havaintosarja: 19.4. 65(15a), 21.4. 4m, 22.4. 40(13)a, 23.4. 44(12)a, 24.4. 15(4a), 25.4. 108(10)a, 26.4. 218(22)a, sekä 1.5. 2m (TI ym.).

Päämuuttopäivänä 26.4. havainnoijia oli Kesälahden ohella monessa muussakin paikassa: Vär Sääperi 250m30p (PH ym.), Kit Puhos keskipäivällä 30 (4a) (JaV) ja Joe Rantakylä 64(12a) (KLi, JRu, TN). Tästä eteenpäin muutto hiipui pieneksi tiputteluksi, joka hyytyi hiljalleen toukokuun loppua kohden. Paikallisia lintuja nähtiin kevään mittaan mm. Lip Ahonkylässä, Kon Pitkärannassa, Out Sysmäjärvellä ja Lie Niitty-Jamalissa. Kesäisiä luppokurkia olivat ainakin 9.—12.6. Värttilän a16 p (J.Helstola, HKI, UP).

Harvalukuinen ja harvoin esiintyvä hiiripöllö on aina pirstävä ilmestys. ©Tuomo Toivanen

VAELLUS- LINNUT

Kari Lindblom

Hiiripöllö *Surnia ulula*

Ainut ilmoitettu 22.3. Toh Kaurila 1p (HKi, HKo, KLi, MH, TN). Lintua ei havaittu paikalla edeltäneinä talvikuu-kausina.

Viirupöllö *Strix uralensis*

Ravintopula sai talvikauden 1997/98 lopulla metsäpöllöt liikkeelle. Tammi-kuussa sademäärät kohosivat tuntu-vasti keskiarvojen yläpuolelle ja itäinen Suomi sai poikkeuksellisen paksun lumivaipan. Lähes ennätyksellisen paksuksi kasvanut lumipeite yhdistettynä kevättalven hankikanton vaikeutti pöllöjen ravinnonsaantia siinä määrin että monet viirupöllöt lähtivät liikkeelle, ilmestyivät ulos metsistä ja hakeutuivat asutuksen piiriin. Ensimmäinen nälkään kuollut viirupöllö löytyi 3.2. Kii Keskijärvi 1 (T.Hassinen/P.Tyni). Seuraava 27.2. Toh Marjomäki 1p ruokintapaikalla (V.Partanen/HKi). Siitä eteenpäin taseisesti havaintoja eri puolilta P-K:ta pitkälle kevääseen, pääosin heikkokuntoisista yksilöistä ja nälkiintyneenä menehtyneistä. Mm. 19.3. Kon kk 1

ikkunaan törmännyt (P.Pikkarainen/HH), 24.3. Vär Patsola 1p pihapiirissä (HKi), 9.4. Lip Roukalahti 1 kiinni saatu (PP) ja 14.4. Joe Hukanhauta 1 tunkeutui sisään savupiipusta (K.Malinen/HH) ja viimeinen 10.5. Kon Kulho, Ilomantsin tien varressa 1 kuollut (HKo). Yhteensä havaintoja 26 nähdystä yksilöstä liikehdinnän ajalta.

Lapinpöllö *S. nebulosa*

Nälkävaellus, ks. myös viirupöllö. Ensimmäiset liikkeelle lähteneet selkeästi talven puolella: 21.1. Joe Nolja 1 kuollut, ikkunaan törmännyt (K.Kinnunen/P.Tyni) ja seuraava 14.2. Kon kk 1p kanahaukan kimpussa hangella (HH; kts. tiedonanto SR1/98 s. 21). 1.3.—17.4. taseisesti yksittäisiä eri puolilla: yht. vähintään 15 eri yksilöä, kunnittain: Toh 6, Vär 3, Tuu 1, Kit 1, Rää 1, Kes 1, Joe 1, havainnot maaliskuulle painottuen. Huhtikuun puolella havaintoja vielä viidestä loppu-kuun loppuun saakka, viimeinen 17.4. Kii Palo 1 kiertelevä (HPö).

Viirupöllöjen tapaan lapinpöllöt hakeutuivat myös pihapiireihin, ruokintapaikkojen pikkunisäkästarjontaa katsastamaan. Mm. Rää ja Kit havainnot koskevat nälkään nääntyneitä. Soidintava yksilö 23.3. Toh Sikosuo 1A (J. Bruun). Ilmoitetut havainnot tarkemmin; Parviainen A: Talvilinnut 1997/98 Pohjois-Karjalassa, Siipirikko 1/99 s. 5.

Kevään -98 lapinpöllövaellus ha-

vaittiin koko eteläisen Suomen laajuudella, Keski-Suomessa ja Etelä-Karjalan puolella liikehdintää P-K:n taapaa. Maaliskuun loppuun mennessä havaintoja oli Porvoosta, Turun seudulta ja Kristiinankaupungista saakka, osa kauemmas vaeltaneista intoutui myös soidintamaan. Ainakin Itä-Suomessa lapinpöllöt pysyttelivät enimmäkseen hakkuuaukoilla ja riukuvaiheen taimikoilla ym. metsäisessä ympäristössä; liekö metsämyyräkanta ollut voimissaan ja peltomyyrät vähissä, koska lapinpöllöjä havaittiin vähän peltoaukeilla.

Palokärki *Dryocopus martius*

Liikkuvan oloisia: 19.4. Kes Mäntyniemi 1kiert (MH, HKo, JaV) ja 28.4. Joe Nolja 1 Höytiäisen kanava 1 E (AL, PZ, UP).

Käpytikka *Dendrocopos major*

Edeltäneen syysvaelluksen ja runsaan talviesiintymisen jälkeen vain yksi kevätaeltajaksi tulkittu: 20.3. Joe Kontiosuo 1 NE (PZ).

Pikkutikka *D. minor*

Ei varsinaisia vaellushavaintoja. Kevätkauden ilmoitetut: 4.3. Kon Selkie 1p ruokinnalla (T. Kontkanen), 10.3. Toh Kattilakoski 1p ruokinnalla (J. Makkonen/HKi), 25.3. Kon/Pol Teerisaari 1♂ Ä (HH, OG), maaliskuu Kon Pyytivaara useina päivinä 1p (VMS),

29.3.—29.5. Joe Noljaakka 1♂1♀p (JuA, HH,LL,PMa ym.), 28.5. Kon kk 1p (HH) sekä varmistettu pesintä 8.6. Kon Asemankylä emot poikaspesällä (HH,OG). Lajilla tapahtuu myös kevätvaellusta ja siirtyilyä talvilinearpiireiltä pesimäympäristöön. Myös liikkuvat yksilöt kiikittävät soidinääntä kierrellessään, joten selkeämpänä viitteenä pesinnästä on vasta pidempään loppukevällä reviiirillä viihtyvä yksilö.

Pohjantikka *Picoides tridactylus*

Kaikki ilmoitetut, osa talvireviireillä, osa ehkä liikkuvia ja osa pesimäpaikoilla: 8.3. Joe Noljaakka, Koivuvaara 1♂p (OG,KN), 24.3. Kon Haasianaho 1p (PM,RR), 30.3. Eno Rahkeenniemi 1♂p (PM,JA), 5.4. Lie Elimo 1♂p (TT), 5.4. Eno Koveronvaara 2♂1♀p (PF ym.), 16.4. Ilo Koivusuo, Pieni Pirhunvaara 1♂2♀+1p (PF ym.) ja 25.4. Ilo Koivusuo, "Pirhun risteys" 2♂1♀p (PF ym.). Koveronvaaran ja Koivusuon havainnot vakioreviireiltä, joilla ko. päivinä 'tunkeilijana' ylimääräinen koiras tai naaras. Tällaiset tunkeilijat ovat useimmiten pesimäkumppania haeskelevia parittomia kiertelijöitä.

Tilhi *Bombycilla garrulus*

Maaliskuu yht. 474 ja huhtikuu yht. 486 yksilöä. Maaliskuuun parhaat 13.3. Joe keskusta, Sepänkatu a40 (TK), 26.3. Kon Jakokoski 32(2a)p (MP) ja 30.3. Toh Kemie 50p (HKi), ei muita yli 20 määriä. Huhtikuun alkupuolella esiintymishuippu: 3.4. Pyh Reijola a53p (KLi,LL,JRu), 8.4. Joe keskusta, kanavaranta a110p (IN) ja 10.4. Joe Repokallio 50p marjaomenapuiden kimpussa sekä Joe keskusta vielä 75p (MP). Kuun lopulla vaisu loppupiikki: 25.4. Joe Rantakylä 32m (KLi,JRu) ja Lie Pankakoski 27. sekä 30.4. 22 ja 20 yks. (SK,EL). Toukokuun puolella tilhet jo pohjoisessa ja liikehdintä ohi, 4.5. Lie Tainionvaara 13 (SK/EL) ja 12.5. Eno Siikavaara 2p (MP). Kesäkuussa havaintoja totuttuun tapaan enää pesimäalueilta, kaikki Lieksasta: Porovaara yht. 3 (PF,HKo,HH ym.), Kitsi 2 (M.Pöyhönen,J.Hiltunen) ja Savijärvi-Tolkee yht. 5 (KLi, PZ ym.).

Koskikara *Cinclus cinclus*

Hyvän koskikaratalven (yht. 73 yks.) jälkeen karoja maalishuhtikuulta vielä yhteensä 28 yksilöä, joista 26 maaliskuu puolella, kerääntyminä mm.

10.3. Tuu Öllölä, Koskenniska, Kotajoki, Eimisjärvi ja Sonkajanrannanjärvi yht. 9p (AL,OG). Viimeinen 16.4. Vär Patsolankoski 1p (EV).

Pyrstötäinen *Aegithalos caudatus*

Talven kateissaolon jälkeen pyrstäreitä ilmaantui maisemiin. Eniten 23.3. Joe Linnunlahti n. 10 (Liisa Niikko/JRu). Maaliskuuun jälkeen reviiireitä ja havaintoja sopivilta pesimäpaikoilta tasaisen tuntuisesti eri puolilta aluetta, kuitenkin selvästi etelään painottuen, mm. Kesälahdella monin paikoin (K.Suomela). Muut ilmoitetut kunnittain minimisummin: Joe a2 (TK), Lip 4(2a), Out a2 (UP), Kon 3(2a) (PM, JVe), Kii a2 (HPö), Kit 2(2a) (HPö, HKo ym.), Rää a2 (HPö), Toh a2 (HPö), Pol 1 (HPö), Lie 4(2a) (PF,AK ym.).

Töyhtötäinen *Parus cristatus*

Liikuskelevan olinen poikkeavassa ympäristössä: 25.3. Vär Sääperinjärvi, Sääperinranta 1 (EV).

Kuusitiainen *P. ater*

Ei liikkumishavaintoja. Maalis-huhtikuu kunnittain: Joe 5 (HH,TT,UP,PZ), Kon 2—3 (MP) ja Vär 1 (EV). Lisäksi kesähavaintona pohjoisesta 24.6. Lie Porovaara 1 (PF,HKo,M.Schlochtern).

Pähkinänakkeli *Sitta europaea*

Niukan talviesiintymisen (7 yksilöä) jälkeen maalishuhtikuulta kolmelta paikkaa yht. 4 nakkelia: Kon Koivuniemen vakioesiintymispaikalla mm. 24.3. ja 3.4. 2p (KLi,LL,PM,JRu), 7.5. Joe Pilkkio 1p (TZ,O.Jänönen/PZ) ja 16.5. Kon Kontioniemi 1p (JVe).

Närhi *Garrulus glandarius*

Pari liikkumishavaintoa: 22.4. Joe Rantakylä 1 S (KLi) ja 2.5. Vär Räikön-torni a2 NE (PZ).

Pähkinähakki

Nucifraga caryocatactes

Talvehtineita edeltävänä talvikautena Joe 2 yks., joista toinen vielä 1.3. maisemissa sekä 21.3. Kii kk 1. Lisäksi pari loppukeväistä havaintoa: 2.5. Vär Sääperi 1 SW (HM,S.&H.Mertanen) ja 26.5. Joe Repokallio 1 NW (TT).

Korppi *Corvus corax*

Kanta runsas: Joe Kontiosuo 6.3. 160p (KLi,LL,JRu) ja 20.3. 100p (PZ), 24.3. Kon Jakokoski 31 N (MP).

Tikli *Carduelis carduelis*

Saapuminen vaihkaa ilmeisesti huhtikuulle painottuen, mm. 19.4. Joe Kontiosuo 5(2a)p (KLi,LL) ja 22.4. Joe Rantakylä 3(3a)m (KLi).

Vihervarpunen *C. spinus*

Edeltävänä talvikautena pienimuotoista liikehdintää kohtuurunsaan urpaisesiintymän ohessa. Pieni piikki helmi-maaliskuuun vaihteessa kevätmuuton alotukseksi: mm. 28.2. Joe Noljaakka Aavaranta a13 NE (PZ) ja 2.3. Joe Repokallio n. 20 N (TT). Tämän jälkeen taukoa ja maaliskuu lopulla uusia, ensimmäisenä 24.3. Kon Jakokoski Nälkövaara 1 N (MP). 12.4. Lie Merilä jo n. 50p (KNu), muuten huhtikuussa vähälukuinen. Muuttoa tyypillisesti läpi toukokuun ja suurin kerääntymä 24.5. Kon Jakokoski 27p (MP). Kaikenkaikkiaan verraten vaisu kevätiesiintyminen.

Urpiainen *C. flammea*

Runsas talviliikehdintä joulukuun puolivälistä helmikuulle sai jatkoa tauon jälkeen maaliskuu puolivälissä, kun kevätkauden aloitukseksi ensimmäiset paremmat päiväsummat; 16.3. Kon Jakokoski 160p (MP) ja 17.3. Kon Varparanta 200p (PM). Tämän jälkeen vain vaatimattomia muutaman kymmenen yksilön ilmoituksia kunnes huhtikuun puolivälin jälkeen alkoi runsas liikehdintä: 19.4. Joe Rantakylä 500 W (KLi) ja Joe Kontiosuo 100m (KLi,LL), sekä edelleen Joe Rantakylä 22.4. 100m (KLi), 24.4. 450m (KLi) ja 25.4. 100m (KLi,JRu). Toukokuun alussa piikkiä Pyh Niittytahti 5.5. n. 200p ja 6.5. vielä n. 500p/kiert (MP). Viimeiset liikkujat 30.5. Kon Mönni 5 N (MP). Siis kohtuullisen voimakas läpi kevätkauden jatkunut liikehdintä; yht. ilmoitettuja maaliskuu 750, huhtikuu 1700, toukokuu 530, eli pyöreästi yht. 3000 yks., ja nämä vain muutaman henkilön havainnoimina.

Tundraurpiainen *C. hornemannii*

Edeltävän talvikauden kohtuullinen esiintyminen (39 yks. joulu-helmikuussa) jatkui tasaisena kevään puolelle: maaliskuu n. 20, huhtikuu n. 30—40 yks., jotka kunnittain: Kon n. 40, Joe 9(5a), Toh 1, Vär 2, Lie 3(3a). Eniten Kon Jakokoski Nälkövaara 22.3. 8p ja 1.4. 20p (MP), ja viimeisiä 24. ja 25.4. Joe Rantakylä 2p (KLi,JRu), 25.4. Joe Noljaakka Aavaranta 1p (PZ),

Ensimmäiset vihervarpuset saapuivat ennätysaikaisin.
©Hannu Eskonen

27.4. Joe Hasanniemi 2p (KLi) sekä vielä 5.5. Pyh Niittylahti suuressa urpi-aisparvessa 'osa tundraurpiaisia' (MP).

Kirjosiipikäpylintu *Loxia leucoptera*

Huono kuusenkäpysato ajaa käpylintuja ruokintapaikoille, "kirjoloxiasta" kolme kevätkauden havaintoa yksittäisistä linnuista, näistä kaksi ruokintapaikoilla: 4.3. Pyh Reijola 1♂p ruokintapaikalla (JM), samoin 15.3. Kon Jakokoski Tasanen 1♂p (MPJT). Lisäksi 1.4. Lie Merilä Niitynperä 1 (SK,EL).

Pikkukäpylintu *L. curvirostra* ja käpylintulaji *Loxia* sp

Niukka talvikanta heijastui myös niukkaan kevätesiintymiseen. Ennen kesäkuuta vain pieniä määriä, eniten kevään kynnyksellä 26.2. Eno Kallimon voimala 10p (EV) sekä 17.4. Kon Jakokoski Nälkövaara 10(2a) N (MP). Toukokuun lopulla—kesäkuun alkupuolella normaali aikaista, mutta edelleen määriltään niukkaa liikehdintää, eniten 29.5. Joe Linnunniemi *Loxia* sp 30(2a) W (HKo+lintukurssi), 8.6. Rää Haapasalmi *Loxia* sp a40p (MH) ja 11.6. Eno Siikavaara Huhmonvaara *Lox cur* 26(2a) NW (MP). Ilmoitettu havaintoja 26.2.—17.6. vain 130 pikkukäpylinnusta ja 60 määrittämättömästä käpylinnusta.

Isokäpylintu *L. pytyopsittacus*

11.4.—29.6. havaintoja yht. 25 "isoloxiasta", joista 11.4.—18.5. 18 ja 27.—29.6. 7, eniten 22.4. Ilo Patvinsuo 5(2a)m (PF,HKo). Kunnittain: Lie 3, Ilo 8, Kon 10, Eno 4, valtaosin liikkuvia. Lajin esiintyminen on puutteellisesti tunnettu, mutta myös isokäpylinnalla on havaittu runsaita vaelluksia, viimeksi syksyllä -97 tällaisesta saatiin viitteitä myös P-K:ssa, samalla kun laji havaittiin suurempia määriä vaelluksella Pohjanlahden rannikolla.

Punatulkku *Pyrrhula pyrrhula*

Kevätliikehdintäkauden ajalta eniten paikallisia Kon Jakokoski Nälkövaara 31.3. 18p ja 26.4. 10p (MP), muuttavia 19.4. Joe Rantakylä 5m (KLi ym.).

Nokkavarpunen

Coccothraustes coccothraustes

Edeltäneenä talvikautena runsas esiintyminen, tammi-helmikuu Vär-Toh Patsola-Niirala ainakin 65 eri yksilöä (HKi), ko. alueen ulkopuolelta ei juurikaan havaintoja ja sama esiintymiskuva jatkui pitkälle kevääseen. Värttilässä talviesiintymisen huippu oli joulukuun lopulla, Tohmajärvellä tammi-kuussa. Kevätkaudella Värttilässä laskevia määriä, eniten 3.3. Vär Sääperi ympäristöineen 16(4a)p (HKi), jonka jälkeen Vär tasaisesti, mm. keskus-

ta 8.3. väh. 5p (PZ), 22.3. väh.5p (HKo, KLi,MH,TN) ja kunnantalon pellot 29.3. 6(2a)kiert/p (EV ym.) sekä Patsola 31.3. 4p syötöllä lumipyyryssä (HKi), tämän jälkeen Värttilästä vain kaksi havaintoa: 10.4. Vär keskusta a12 E (HKi) ja 29.4. Uusikylä 1 E (HKi, MH,PZ), nokkisten tuloalueille itään suuntautuvaa paluuvaellusta kuvaten?

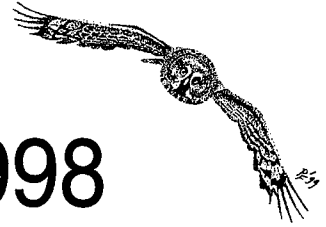
Tohmajärvellä määrät pidempään suurempia, maaliskuussa siellä reilun kuukauden hieman vaisumman jakson jälkeen Uusi-Värttilä 5.3. 35(2a)p (HKi), 13.3. 20p, edelleen 2.4. 22p, 4.—6.4. 10p (T.Hyttinen/HKi) ja 13.4. 10p samalla ruokinnalla jossa myös edelliset (HKi).

Muut havaitut: 27.—31.3. Pyh Suhmura 1p (R.Ahonen/PZ), 10.4. Toh Kemie 3p syötöllä (E.Siponen/HKi), 12.4. Toh Vääräkoski 9(2a)p (HKi), 30.4. Lie Rantala Aholantie 1 (R.Kejonen/EL), 1.5. Kit Kiteenjärvi 1kiert (HKo,MH,TN,PP,HPi,L.Uotila) ja 28.5. Kon kk 1p ruokintapaikalla (HH). Yhteensä havaintoja maaliskoukulta vähintään 80 yksilöstä.

Kirjallisuus

Parviainen A: 1999: Talvilinnut 1997/98 Pohjois-Karjalassa – Siipirikko 26 (1): 3—10.

Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1998

Hannu Lehtoranta

Kukapa olisi uskonut, että pöllöjen pesinnässä erittäin huonon vuoden 1997 jälkeen koko Pohjois-Karjalassa jatkuisi yhtä huono tilanne. Menneillä vuosikymmenillä myyrähuiput vaihtuivat kolmen neljän vuoden jaksoissa läpi maakunnan. Aina jossain kolkassa oli pöllöillä myyriä poikasten eväiksi. Tämän vuosikymmenen loppulla myyrien esiintyminen on muuttunut oikukkaan arvaamattomaksi. Vuosi 1998 vaati taas harrastajilta sitkeyttä tarkastella tyhjiä pesäpaikkoja ja monien pesintöjen toteamista tuhoutuneeksi.

Vuoden 1998 aineisto koostuu petolintuvastaavalle toimitetuista havainnoista, joita on täydennetty Pohjois-Karjalan lintuverkon tiedoilla. Havainnoijia oli edellisvuoden tapaan nelisenkymmentä. Lisäksi lintuverkon tiedoissa vilahteli lukuisa määrä muita nimiä. Havainnoijille taas suuret kiitokset arvokkaasta panoksesta. Nimiluettelossa lomakkeen palauttamisesta vastanneet on merkitty tähdellä: Günther Olli, *Halonen Markku, *Huuskonen Hannu, *JUUAN LINTUHARRASTAJAT (Halonen Jari, Kirjavainen Harri, Lehtoranta Hannu,

Lehtoranta Jouni), Kivivuori Hannu, *Kontkanen Harri, *Korhonen Veikko, Lehtonen Tapio, *LIEKSALAISET (Honkanen Timo, Kokkonen Ari, Korhonen Sami, Lappi Esko, Martiskainen Tarmo, Nuutinen Keijo, Rynnänen Juhani, Vesterinen Jari), Makkonen Aimo, *Martiskainen Kimmo, *Miettinen Juha, Nivanaho Rauno, Piironen Hannu, *Piironen Matti, Pitkänen Pekka, Pönnkä Heikki, Pötry Jyri, Rouhiainen Kauko, *Suomalainen Juha, *Tiussa Jouko, Zetterberg Pentti, Varis Matti, Veijalainen Esko, *Virmajoki Olli.

Taulukko 1. Pohjois-Karjalassa vuonna 1998 tarkastettujen pönttöjen + luonnonkolojen määrät kunnittain sekä pöllökuunteluretket.

	viirupöllö	lehtopöllö	helmipöllö	varpuspöllö	telkänpönttö ¹⁾	yhteensä	pöllöretket ²⁾
Eno	4+0	-	7+5	-	-	11+5	-
Ilomantsi	-	-	1+3	-	-	1+3	-
Joensuu	-	4+0	-	-	-	4+0	10/5
Juuka	21+4	1+0	70+2	2+10	10	94+16	40/20
Kesälahti	27+10	12+0	22+40	0+200	-	61+250	-
Kiihtelysvaara	34+0	8+0	32+0	-	-	74+0	100/50
Kitee	1+0	3+0	3+0	-	-	7+0	20/10
Kontiolahti	32+0	16+0	29+10	2+8	10	79+18	620/310
Lieksa	3+0	-	30+0	10+0	7	43+0	-
Liperi	38+0	50+2	50+0	-	-	138+2	10/5
Nurmes	4+1	-	28+0	-	3	32+1	-
Outokumpu	-	-	-	-	-	-	10/10
Polvijärvi	6+0	-	7+0	-	-	13+0	40/25
Pyhäselkä	17+0	11+0	15+0	4+0	-	47+0	-
Rääkyylä	3+0	1+0	-	0+20	-	4+20	-
Tohmajärvi	-	-	-	-	-	-	20/10
Tuupovaara	-	-	-	-	-	-	-
Valtimo	3+0	-	12+0	-	-	15+0	-
Värtsilä	-	-	-	-	-	-	22/11
yhteensä	193+15	106+2	306+60	18+238	30	623+315	892/456

¹⁾ telkänpönttöjä ei ole laskettu yhteensä sarakkeeseen

²⁾ pöllöretkien kohdalla luvut ovat retkien yhteispituus/kuuntelukertojen määrä

Tutkimustehosta

Huono vuosi edelleen vähensi intoa tarkastaa kaikkia maastoon vietyjä pönttöjä. Määrä jäi 623 pönttöön, mikä on edellistekin vuotta vähemmän (v.-97 719). Parhaista vuosista määrä jää jo alle puoleen. Pöllöpönttöjen määrä maastossa on pikkuhiljaa hiipunut alle tuhannen. Pönttöjen kunnostamiseen ja uusimiseen meidän tulisiakin kiinnittää jatkossa paljon huomiota.

Luonnonkoloja ilmoitettiin tarkastetuksi yli seitsemänkymmentä (v.-97 n. 50). Niiden lisäksi pienempiä tikan-koloja vilkaistiin yli kaksisataa. Telkänpönttöjä tarkastettiin 30 (v.-97 n. 30). Luvut ovat taas minimimääriä, koska kaikilta havainnoijilta ei ollut lomakkeilla lukuja tarkastuksista.

Kuunteluretkiä tehtiin taas kohtuullisen mukavasti, vaikka kuultavaa ei paljon ollutkaan. Kilometrejä ilmoitettiin n. 900, ja niiltä n. 450 kuuntelukertaa (v.-97 275/150).

Pesäpaikkojen tarkastukset ja pöllönkuuntelut on esitetty kunnittain eriteltyinä taukossa 1.

Ravintotilanne ja pesinnät

Edellisen vuoden tapaan kautta maakunnan vaikutti vallinneen myyräkatot. Tilanteen heikkous alkoi näkyä jo loppupalvesta, kun tietoon tuli puolenkymmentä kuollutta lapinpöllöä ja kymmenkunta viirupöllöä.

Myyräkadosta kertovat myös runsaat pesintöiden tuhoutumiset jo munavaiheessa. Myyräkantojen kasvu alkoi jossain vaiheessa keväällä. Tämä ilmeni muuttavien pöllöjen yllättävän hyvänä esiintymisenä. Etenkin pohjoisissa kunnissa havaittiin mukavasti suopöllöjä ja onnistuneita pesintöjä todettiin useita etenkin Juuassa.

Vesimyyrien tilanteesta ei oikein

muodostunut selvää kuvaa. Huuhkajilla ainakin oli hyvin talviravintoa, sillä jäniskannat olivat runsaat.

Kaikkiaan pöllöhavainnoja ilmoitettiin 163 revieriltä, joista varmistettuja pesintöjä vain 68 (v.-97 156/49).

LAJIKOHTAINEN KATSAUS PÖLLÖJEN PESINTÄÄN 1998 (suluissa 1997 lukemat)

Helmipöllö *Aegolius funereus*

Toinen peräkkäinen huono pesintävuosi normaalisti yleisimmälle pöllölajillemme. Määrät sentään hivenen kohosivat edellisvuodesta, mutta samaan tapaan runsaat tuhoutumiset pudottivat poikastuoton melko olemattomaksi.

Reviirejä kertyi 40 ja niiltä varmistettuja pesintöjä 18 (16/4). Pesintäyrityksiä oli eniten Kiihtelysvaarassa, Kontiolahdessa ja Lieksassa. Lieksan pesinnöistä tosin kaikki neljä tuhoutuivat. Kontiolahden neljästä pesinnästä tuhoutui kaksi ja Kiihtelysvaaran kolmesta pesinnästä tuhoutui yksi. Lieksan yhdessä munavaiheeseen tuhoutuneessa pesinnässä oli neljästä munasta vain yhdessä sikiö. Myös toisen pesinnän munissa oli ns. vesimunia. Ukkopöllöillä taisi olla huonoilla eväillä huonot panokset.

Munamäärä saatiin selville kymmenessä pesinnässä. Keskiarvoksi tuli 4,9 munaa/pesä. Nelimunaisia pesiä oli kaksi, viisimunaisia seitsemän ja kuusimunaisia yksi. Kuoriutuneita saatiin kuuden pesän aineistosta keskimäärin 3,7 poikasta/pesä. Rengastusvaiheeseen ja rengastetuiksi selvisi kolmen pesinnän kolme poikasta eli keskiarvo oli 3,0 poikasta/pesintä. Näiden lisäksi viidessä tapauksessa pesätarkastaja oli sen verran myöhään liikkeellä, että poikasia saattoi olla jo maailmalle lähteneenä. Kahdeksan

pesintää tuhoutui pääosin munavaiheessa ja ne pudottavat vähäisessä aineistossa poikastuotoksen aloitettua pesintää kohden 0,8 poikaseen. Luke-ma on parikymmenvuotisen helmipöllöaineiston toiseksi huonoin edellisen vuoden jälkeen.

Pesintöjen ajoittuminen oli selvästi myöhäinen. Kuten edellä ravintotilannetta pohdittaessa totesin, alkoivat myyräkannat jonkinlaisen kasvun vasta kesän kynnyksellä. Siihen nousuun yrittivät muutamit helmariparit vielä yrittää poikastuottoa, mutta tulokset olivat edellä kuvatun huonoja.

Pesinnän ajoitus eli muninnan aloitus on määritettävissä vain viidestä pesinnästä ja ne ovat seuraavat: Juuassa 23.4., Joensuussa 1.5., Kontiolahdessa 4.5., Nurmeksessa 9.5., ja myöhäinen aloitus Kiihtelysvaarassa 24.5.

Huonolle vuodelle tyypillisesti pesinnät keskittyivät helmipöllön mitoille tehtyihin pönttöihin. Vain yksi pesintä todettiin lehtopöllön kokoluokassa ja yksi palokärjen kolossa. Viirupöllön väljäreikäisiin hätäasumuksiin ei yhdenkään helmarin tarvinnut turvautua.

Yhdeksän rengastetun poikasen lisäksi rengastettiin viisi naarasta. Kontrolleja ei nyt saatu.

Viirupöllö *Strix uralensis*

Vaikka viirupöllön pesintämäärät olivat 1990-luvun huonoimmat, laji oli heikon myyrävuoden ykkönen pesimämäärissä. Yhtä vähäinen määrä pesintöjä pöllöaineistosta löytyy vasta 1980-luvun puolivälistä, jolloin pönttötysmäärät olivat selvästi alhaisempia.

Yhteensä tilastoon tuli 40 viirupöllöreviiriä, joista pesintä varmistui 20 tapauksessa (54/29).

Vähäisen pesintämäärän lisäksi viirupöllön pesimistä häiritsi runsaat tuhoutumiset munavaiheessa. Myyräen vähäisyyden lisäksi kevään paksu lumipeite saattoi estää emojen pääsyn riittävästi pesimiskuntoon. Loppupalvesta kuolleena löytyi lähes kymmenen viirupöllöä.

Liperissä neljästä pesinnästä kolme tuhoutui. Jokaisessa pesinnässä oli haudottavana yksi vesimuna. Juuassa kuudesta pesinnästä tuhoutui kaksi.

Munamäärät olivat alhaisia. Keskimääräinen munapesye oli vain 2,1 munaa. Kolmen munan pesiä oli viisi ja kahden munan pesiä kuusi. Yhden munan pesiä olivat edellä mainitut kolme liperiläistä pesintää.

Taulukko 2. Pöllöjen pesintätulos Pohjois-Karjalassa 1998. Suluissa havaintojen määrä.

	lehtopöllö	viirupöllö	lapinpöllö	helmipöllö	huuhkaja
munamäärä	-	2,1 (14)	-	4,9 (10)	2,5 (3)
kuoriutuneita poikasia	-	2,5 (8)	-	3,7 (6)	-
reng. ikäisiä poikasia	2,0 (3)	2,1 (12)	3,0 (1)	3,0 (3)	3,0 (1)
tuhoutuneet M+P	-	5+0	4+0	6+2	1+0
poikasia/aloitettu pesintä	2,0 (3)	1,5 (17)	0,6 (5)	0,8 (11)	1,5 (2)

M = munavaiheessa tuhoutuneet, P = poikasvaiheessa tuhoutuneet

Taulukko 3. Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa vuonna 1998.

Luvut vasemmalta oikealle ovat havaittujen reviirien yhteismäärä/varmojen pesintöjen määrä.

	huuhkaja	hiiripöllö	varpuspöllö	lehtopöllö	viirupöllö	lapinpöllö	sarvipöllö	suopöllö	helmpöllö	kurta yht.
Eno	-	-	-	-	-	1/0	-	-	-	1/0
Ilomantsi	-	-	-	-	-	-	-	1/0	1/1	2/1
Joensuu	-	-	1/0	7/2	-	-	1/0	-	1/1	10/3
Juuka	2/0	-	-	-	7/6	5/4	6/3	8/4	5/1	33/18
Kesälahti	-	-	1/0	-	1/1	1/0	-	-	-	3/1
Kiihtelysvaara	-	-	-	-	3/3	-	-	-	6/3	9/6
Kitee	1/0	-	-	-	3/0	-	3/1	1/0	1/1	9/2
Kontiolahti	-	-	2/0	1/1	8/2	-	1/0	1/0	8/4	21/7
Liekka	2/0	-	1/0	-	2/2	-	-	-	4/4	9/6
Liperi	-	-	-	1/0	5/4	-	4/1	3/0	1/0	14/5
Nurmes	1/1	-	-	-	2/1	-	-	-	2/2	5/4
Outokumpu	1/1	-	-	-	-	-	-	1/0	-	2/1
Polvijärvi	-	-	1/0	-	5/1	-	2/2	-	2/0	10/3
Pyhäselkä	-	-	-	1/0	-	-	-	1/0	-	2/0
Rääkkylä	-	-	-	2/1	2/0	-	1/0	-	-	5/1
Tohmajärvi	-	-	1/0	-	1/0	1/0	2/2	-	1/0	6/2
Tuupovaara	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Valtimo	1/0	-	-	-	-	1/1	1/1	2/0	1/1	6/3
Värtsilä	-	-	-	-	1/0	1/0	7/5	-	7/0	16/5
yhteensä	8/2	-	7/0	12/4	40/20	10/5	28/15	18/4	40/18	163/58

Tuhoutumattomissa pesissä munat kuoriutuivat hyvin. Rengastusikäisiä poikasia oli pesissä keskimäärin sama määrä kuin muniakin eli 2,1. Kun pesinnöistä tuhoutui yli neljäsosa (5), jäi poikastuotto aloitettua pesintää kohden laskettuna 1,5 poikaseen (1,8). Yhtä alhaista tuottoa viirupöllöllä on tutkimusaineistoissamme vain vuosilta 1985 ja 1992.

Mainittakoon, että Juuan äkäisin naaras viimeisen kymmenen vuoden ajalta puolusti ärhäkästi pesänsä, vaikka pönttö oli työpö tyhjä.

Viirupöllöt aloittivat pesintänsä melko tasaisesti. Pesinnän aloitus oli ilmoitetun siipimitan tai muiden tietojen perusteella määritettävissä kymmenestä pesinnästä. Niiden muninnan aloitukset tapahtuivat kaikki aikavälillä 2.—15. huhtikuuta. Mediaanipäiväksi tulee 8.4.. Maakunnan pohjoisosien ja keskiosien viirupöllöillä ei merkittävää eroa pesinnän ajoittumisessa ollut havaittavissa (kuva 1).

Myöhäisiä aloittajia ei ollut, mikä osoittanee emojen olleen talven jäljiltä sen verran vajaakuntoisia, etteivät nousevat myyräkannatkaan loppukevällä mahdollistaneet pesintää.

Viirupöllön poikasia rengastettiin vain 26. Naaraita rengastettiin kaksi ja entisiä yksilöitä kontrolloitiin neljä.

Lehtopöllö *S. aluco*

Edellisen vuoden heikolle tasolle asetui myös lehtopöllöjen pesintä. Vain 12 reviiriä ilmoitettiin ja niiltä neljä varmistettua pesintää (16/6). Luvut ovat olleet yhtä alhaisella tasolla vain vuosina 1981 ja 1985.

Joensuun kahdesta pesinnästä toisesta rengastettiin kaksi poikasta ja

toisesta yksi (mahd. osa jo lähtenyt pesästä). Kontiolahden pesästä rengastettiin kaksi poikasta ja naaras kontrolloitiin. Rääkkylän pesinnässä todettiin kaksi poikasta.

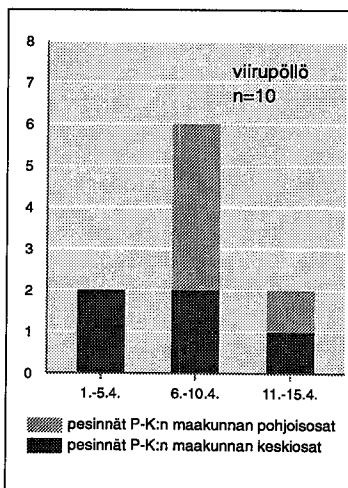
Kolmen pesän aineistosta keskimääräinen poikuekoko oli tuo 2,0 poikasta.

Kolmelle pesälle pystyn laskemaan muninnan aloituspäivän. Joensuun toisessa pesinnässä muninta on alkanut noin 25.4. ja toisessa 13.4. (tai hieman aikaisemmin). Kontiolahden pari oli aloittanut munintansa noin 26.4. eli samoihin aikoihin Joensuun toisen parin kanssa.

Lapinpöllö *S. nebulosa*

Myyräeksperttinä lapinpöllöllä oli selviydyttävänä melkoinen nälkävuosi. Maaliskuussa lappareita havaittiin Joensuusta kaakkoon sijaitsevalla alueella. Eniten havaintoja tehtiin Tohmajärvellä ja Värtsilässä. Muutamissa tapauksissa havainnot päättyivät nälkään kuollessaan yksilöön.

Varsinaisen pesintäkauden havaintoihin olen hyväksynyt 10 reviiriä ja niiltä todetut viisi pesintää. Pesintöjä lapinpöllöt yrittivät pohjoisissa kunnissa. Valtimossa risupesässä pesintä pari tuottikin kolme poikasta, jotka rengastettiin maastopoikasvaiheessa heinäkuun 12 päivä. Juuassa

Kuva 1. Viirupöllön pesinnän ajoittuminen 1998 viiden päivän jaksoissa. Pylväikkö kuvaa ensimmäisen munan munimisajankohtaa (tarkkuus ± 3 vrk).

Taulukko 4. Pöllörengastukset Pohjois-Karjalassa 1998.

Luvut vasemmalta oikealle: poikasrengastukset + naarasrengastukset + naaraskontrollit						
rengastaja	lehtopöllö	viirupöllö	lapinpöllö	heliinpöllö	suoppöllö	huuhkaja
Huuskonen Hannu	2+0+1	4+0+1	-	-	-	-
Kirjavainen Harri	-	-	-	-	1+0+0	3+0+0
Korhonen Veikko	-	-	3+0+0	-	-	-
Lappi Esko	-	2+1+0	-	0+3+0	-	-
Lehtoranta Hannu	-	12+0+3	-	3+0+0	1+0+0	-
Martiskainen Kimmo	-	1+0+0	-	-	-	-
Miettinen Juha	3+0+0	7+1+0	-	3+1+0	-	-
Tiussa Jouko	-	-	-	3+1+0	-	-
yhteensä	5+0+1	26+2+4	3+0+0	9+5+0	2+0+0	3+0+0

Huono myyrävuosi 1998 oli todellinen nälkävuosi mm lapinpöllölle.
©Hannu Eskonen

peräti neljä paria aloitti pesinnän, mutta kaikissa tapauksissa touku-kuun puolivälin jälkeen pesissä hautoneiden naaraiden jäljiltä löytyi vain tuhoutuneet pesintäyritykset. Todetakaan, että kaikki neljä yritystä olivat ns. vakiopaikoilla.

Ääntelyhavainnot saatiin Enosta, Tohmajärveltä ja Värtsilästä. Reviiriin viittasi myös Kesälahden havainnot.

Olemattoman aineiston tunnusluku voidaan esittää poikastuotto aloitettua pesintää kohden, joka oli 0,6 poikasta.

Hiiripöllö *Surnia ulula*

Ainoa havainto oli Tohmajärven Kaurilasta, jossa yksi lintu nähtiin 22. maaliskuuta.

Huuhkaja *Bubo bubo*

Yllättäen ilmoitettujen reviirien määrä väheni edellisvuodesta, vaikka pitäisin huuhkajan ravintotilannetta hyvänä runsaiden järniskantojen myötä. Reviirejä havainnoitiin kahdeksan ja niillä varmistui kaksi pesintää (13/0).

Otokummun kaatopaikkaa hyödyntävä pari tuotti kolme hyväkuntoista poikasta, jotka rengasti Harri Kirjavainen. Harri aikoo rengastuksessaan panostaa nimenomaan huuhkajaan, joten hänelle toivon ilmoitettavan mahdollisia pesäpaikkoja Pohjois-Karjalasta (vaikka kauttani).

Nurmeksen pesällä asiat menivät huonommin. Todellisen erämaahuuhkajan pesälle sattui korvasieniä haeskeleva pariskunta 21. toukokuuta, jolloin pesästä lennähtäneen emon alta paljas-tui kaksi munaa. Myöhemmin saatiin vain todeta pesinnän tuhoutuneen.

Juuasta reviirejä löytyi kaksi, Kiteeltä yksi, Lieksasta kaksi ja Valtimolta yksi.

Varpuspöllö

Glaucidium passerinum

Seitsemään ääntelyhavaintoon jäi huonon myyrävuoden saldo pienimmästä pöllöstämme (11/1). Havaintokunnat olivat seuraavat: Joensuu, Kesälahti, Kontiolahti (2), Lieksa, Polvijärvi ja Tohmajärvi.

Nyt muutama pönttö jokaiselta harrastajalta sopiville pesäpaikoille, jotta tästäkin lajista saataisiin Pohjois-Karjalasta jotain tuntumaa.

Suopöllö *Asio flammeus*

Suopöllöä voidaan pitää huonon

myyrävuoden yllättäjänä. Kuten edellä on todettu, myyräkannat oletettavasti alkoivat kasvaa alkukesään tultaessa. Muutolta tulevat suopöllöt löysivät näitä nousupaikkoja etenkin Juuasta, jossa todettiin neljä maasto-poikuetta. Kaikkiaan revierejä kertyi 19, millä lukemalla myyräspesialisti selviytyy kunniakkaalle neljännelle tilalle Pohjois-Karjalan vuoden 1998 tilastossa (7/1).

Evästä ei tainnut kuitenkaan olla yllin kyllin, sillä havaituissa poikueissa kuultiin vain yhtä ja kahta maasto-poikasta. Poikueiden lisäksi Juuassa

havaittiin neljä muuta revieriä. Muita paikkakuntia olivat Ilomantsi, Joensuu, Kitee, Kontiolahti, Liperi (3), Outokumpu, Pyhäselkä ja Valtimo (2). Poikkasia rengastettiin kaksi.

Sarvipöllö *A. otus*

Suopöllön tapaan muuttajana sarvipöllö pääsi aikaisemmasta tulemisestaan huolimatta mukaan kasvavia myyräkantoja hyödyntämään. Revierilukemat 28, joista 15 varmistettua pesintää, ovat ihan kohtuulliset muuten huonolle vuodelle (15/8). Parasta sarvipöllöaluetta oli Värtsilän ja Toh-

Kuva 2. Pöllöjen pesintöjen alueellinen jakautuminen Pohjois-Karjalassa vuonna 1998.

majärven seutu, joissa tavattiin lähes puolet varmistetuista pesinnöistä.

Poikuekoot kuitenkin kertovat vielä vajavaisista ruokamahdollisuuksista. Maastopoikasina kuultiin vain yhdestä kolmeen poikasen poikueita.

Havainnot kunnittain: Joensuu yksi reviiri, Juuka kuusi revii-riä, joista 3 varmistettua pesintää, Kitee kolme revii-riä, joista yksi poikue, Kontiolahti yksi reviiri, Liperi neljä revii-riä, joista yksi poikue, Polvijärvi kaksi poikuetta, Rääkkylä yksi reviiri, Tohma-järvi kaksi poikuetta, Valtimo yksi poikue ja Värtsilä seitsemän revii-riä, joista viisi poikuetta.

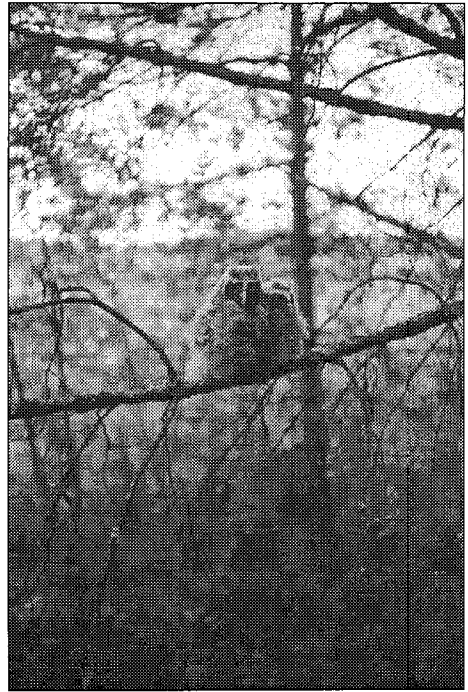
Lopuksi

Tämän katsauksen ilmestyessä ovat jo vuosituhannen viimeisen vuoden pöllöhavainnot muistikirjoissa tai toivottavasti ainakin muistissa. Pyydän Havainnoijia toimittamaan havaintonsa syksyn aikana. Pesintöjä oli jo ihan mukavasti maakunnassa vallinneen kahden katovuoden jälkeen.

Muistutan jälleen havaintojen mahdollisimman yksityiskoh- taiseista ilmoittamisesta, jotta niistä saataisiin mahdollisimman paljon informaatiota irti. Ertistä enemmän toivoisin myös mui- denkin kuin aktiivisten petolintuharrastajien havaintoja. Muista- kaa, että vähäisetkin havainnot täydentävät mukavasti aineistoa.

Petolintuvastaavan osoite:

Eevalantie 6 D 14 83900 Juuka (puh. 013-472 030, 0500-186 607).
Sähköposti hannu.lehtoranta@pp.inet.fi

Sarvipöllön poikaset. ©Markku Halonen

LUONTOA KUUNNELLEN

STORAENSO

Yölaulajat

Pohjois-Karjalassa 1998

Markku Halonen

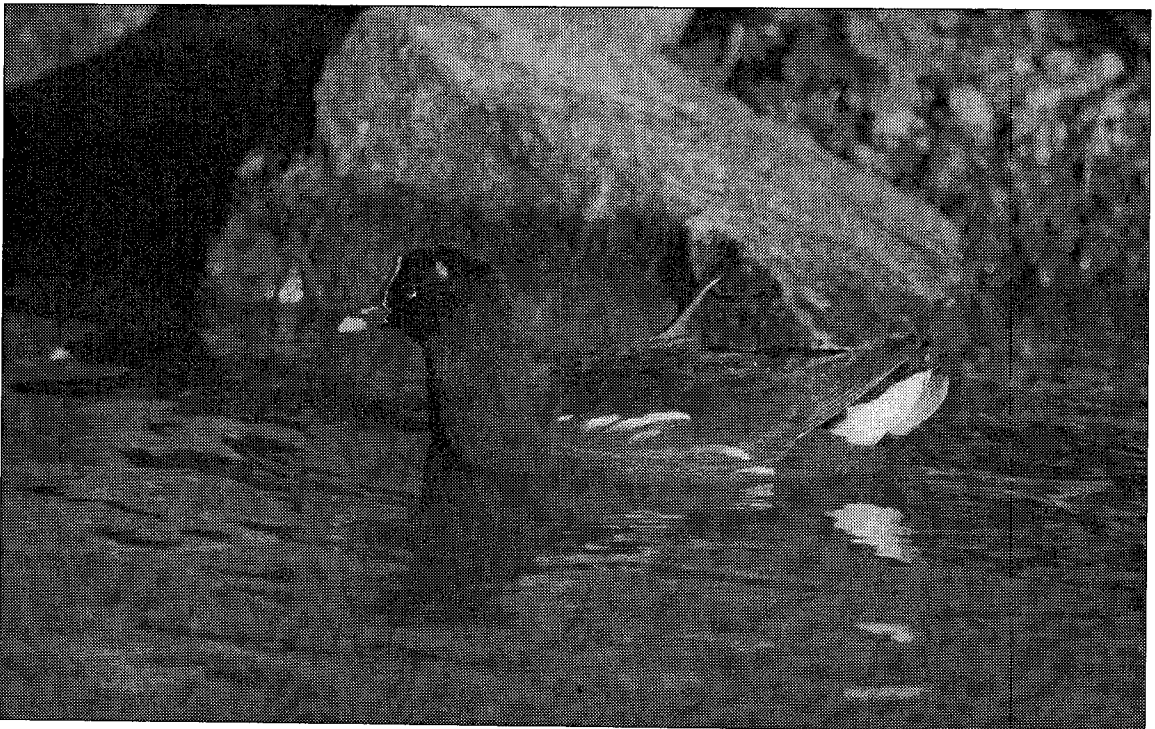
Kesä oli yölaulajien suhteen kohtalaisen hyvä. Kaulushaikaroita esiintyi viime vuosien runsaaseen malliin, rantakanoja oli normaalisti ja viiriäisenkin kuuli jos vain halusi (bongata). Pienemmistä yön ihmeistä satakieliä, sirkkalintuja ja kerttusia lauloi kesäöisin varsin paljon. Yölaulajista runsain viitakerttunen jatkaa voittokulkuaan, ja tulevaisuudessa voi olla, etteivät havainnoijat jaksa enää kirjata kaikkia havaintojaan ylös. Uusia lintuja saapuu lisää pitkin kesää, ja entiset laulajat vaimenevat, joten eri yksilöiden

erottaminen on usein mahdotonta. Niinpä tämänkin katsauksen luvut ovat runsaimpien lajien osalta vain suuntaa antavia. Parhaiten kuunneltuja kuntia olivat tuttuun tyyliin Vär, Toh, Kit, Rää ja Joe. Valitettavan vähälle kuuntelulle jäi ainakin Outokumpu, mistä olisi varmasti löytynyt paljon lintuja. Kiitos kuitenkin kaikille havainnoijille! Lajinimen perässä suluissa on arvioitu reviirien minimimäärä laulavien koiraiden ja havaittujen yksilöiden perusteella.

Kaulushaikara

Botaurus stellaris (32)

Maakunnan kaulushaikarakanta näyttää rajun runsastumisen jälkeen vakiintuneen noin 30 parin/huutelijan tasolle. Tosin vuonna -97 määrä oli vain puolet tästä. Käytännössä kaikki vanhat ja perinteikkäät lintujärvet olivat tänäkin kesänä varattuja – uusia paikkoja ei löytynyt kuin muutama. Ensimmäiset linnut nähtiin jo 22.4., mikä sivusi lajin saapumisennätystä: Joe Höylas 1 NE klo 20.30 (AL) ja Out Sysmäjärvi 1 p (KN,P.Siistonen). Nä-

Liejukana on pysynyt tasaisen harvinaisena läpi vuosien – nytkin kuultiin vain yksi lintu. ©Hannu Eskonen

mä linnut eivät vielä puhaltaneet, vaan Höylaksen haikara piti mensesään vain vaimeaa "krääk"-ääntä ja Sismäjärven lintu värjötteli ruovikon laidassa. Huhtikuun viimeisenä päivänä huutelukausi oli virallisesti alkanut jo useammankin linnun toimesta. Haikarat muuttavat lähinnä öisin, jolloin taivaalta voi kuulua harvakseltaan kova ja ontto "krao"-ääni. Näin kävi ainakin 9.5. Rää Juhmakassa (MH), sekä 22.5. Kii Keskijärvellä (HPö). Reviiriksi näitä havaintoja ei tietenkään voi tulkita, mutta onneksi Kiihtelysvaarakin sai oman huutelevan kaulushaikaransa 19.6. (MH,TN). Kahden haikarareviirin järviä olivat: Rää Joki- ja Hautalampi sekä Jouhtenuslampi ja Kit Ätäskö, missä huuteli 7.6 kolme eri lintua. Myös Out/Pol Viinijärvellä huuteli kolme eri lintua, tosin eri lahdilla. Viimeiset puhaltelijat olivat äänessä juhannukseen asti.

Luhtakana *Rallus aquaticus* (2)

Eteläinen luhtakana ei vain tunnu siten millään runsastuvan näillä leveysillä, vaikka hyviä lintujärviä onkin riittämiin etenkin Keski-Karjalan alueella. Vain kaksi kuultiin, nekin ennenkin asutuilta alueilta: 17.5. Kit Juurikkajärvi 1 Ä (PZ) ja 28.5. Rää Jouhtenuslammen länsipää 1 Ä (MH).

Liejukana *Gallinula chloropus* (1)

Myös liejukana on ja pysyy maakunnan omana "uhanalaisenaan". Ainoa 30.4. Rää Hautalammen länsipää 1 Ä (HKO,MH,TN), mahdollisesti saman reviirin lintu äänessä myös 21.5. (MH).

Luhtahuitti *Porzana porzana* (28)

Keskinkertainen vuosi, mutta kuitenkin hyvä verrattuna edelliseen kesään (jolloin vain kahdeksan lintua havaittiin). Ensimmäinen huittailija kuului 17.5. Joe Kuhasalossa (JLe). Tämän jälkeen huitteja tipui hiljalleen eri puolille maakuntaa, ja laulukausi jatkui tutusti pitkälle heinäkuuhun. Ainoat keskittymiksi kutsuttavat alueet olivat Joe Pielisjoki (Utra-Karsikko) 3 Ä (KLi ym.), Vär Sääperi 2 Ä ja Uudenkylänlampi 2 Ä (HKi ym.) sekä Rää Hautalampi 5 Ä (MH). Uudenkylänlammen huitti olivat äänessä vielä 25.7. (TN, MH).

Ruisräökkä *Crex crex* (70)

Kanta näyttäisi kasvavan, sillä nyt

rääkkiä tavattiin lähes puolet enemmän kuin vuonna 1997. Ensimmäinen rahisija lauloi 19.5. Vär Sääperillä (HKi). Pääjoukot näyttivät tulleen tutusti touko-kesäkuun vaihteessa tai heti sen jälkeen, ja uusia narisijoita lupui selvästi lisää maakuntaan pitkin kesää. Eniten lintuja tavattiin Värtsilästä ja Liperistä, vaikkei sielläkään peltolakeuksien kokoon nähden ollut mitään suuria keskittymiä. Iso osa linnuista löytyi heinäkuuisilla yöretkillä, esim. 25.7. Vär Sääperi 7 Ä (MH,TN). Viimeisen kerran narinaa kuului 9.8. Lip Papelonsaarella (PZ).

Viiriäinen *Coturnix coturnix* (3)

Kolme lintua kuultiin, mikä on osoituksena lajin jokavuotisesta esiintymisestä maakunnassa. 30.6.— Kon Iiksenniitty 1 Ä (KN) ja 7.7.— samassa paikassa 2 Ä (HKO,PF ym.). 7.—15.7. Vär Niirala 1 Ä (MH,HKO,HKi) ja 22.—25.7. Vär Sääperi 1 Ä (HKi).

Iiksenniityllä oli kesä-heinäkuun vaihteessa tunnelmaa, sillä paikalla lauloi myös viirusirkkalintu. Värtsilän havainnot koskenevat samaa yksilöä, sillä linnun havaittiin asteittain vaihtavan paikkaansa jo aiemmin. Laji tavattiin nyt ensimmäisen kerran Värtsilässä.

Satakieli *Luscinia luscinia* (80)

Vaikka koko 90-luvun ajan maakunnan satakielikanta on vaikuttanut olevan kiihtymässä, päästiin nyt edellisvuotta selvästi parempaan tulokseen. Joskin määrät ovat edelleen vain varjoja takavuosien satojen lintujen kesistä. Ensimmäinen havainto oli 14.5. (EV). Laulukausi oli parhaimmillaan touko-kesäkuun vaihteessa, mutta vilkasta laulua kuultiin aina juhannuksen alle. Vähintään kolmen linnun keskittymiä olivat: 30.5.— Rää Sangenlahti 3 Ä (MH), 31.5. Vär Sääperi 3 Ä (HKO ym.), 7.6. Kit Niinikumpu 4 Ä (MH) ja 10.6. Joe Kuhasalo-Utra 9 Ä (TT). Lieksakaan ei jäänyt satakielittä, vaan ahkerat linturalliporukat löysivät sieltä 5.—6.6. kolme innokasta lurittelijaa. Viimeinen havainto tehtiin melko myöhään, 6.—7.7. Joe Pikkossa 1 Ä (KLi,HKO ym.).

Viitasirkkalintu

Locustella fluviatilis (19)

Kohtalaisen paljon havaintoja, joista suurin osa paljon kuunnellun Rääkylän alueella. Kaikki havainnot: 29.5.—

28.6. Rää Oravilahti 1 Ä (MH), 5.—13.6. Kon Jakokoski 1 Ä (MP), 6.6. Toh Ristee-Kirkkoniemi 3 Ä (TP,AJ,HPö ym.), 6.6. Rää Pötsönlahti 1 Ä (MH), 7.6. Rää Sangenlahti 1 Ä (MH), 11.6.— Vär Patsola-Niirala 1 Ä (HKi), 13.6. Pyh Parkkila 1 Ä (MH), 13.6.—6.7. Joe Piikko 1 Ä (HKO ym.), 17.6. Rää Rasisalo 2 Ä (MH), 20.6. Rää kk 1 Ä (MH), 30.6. Out Alavi 1 Ä (KLi,MH), 7.7. Toh Akkala 1 Ä (MH,HKO), 9.7. Kon Kotalahti 1 Ä (AL ym.), 11.7. Lip Riihilampi 1 Ä (KLi,HKO,VJ) ja 12.7. Vär Savikko 1 Ä (HKi). Viitasirkkalinnut voivat vaihtaa laulupaikkaansa vaihtelevan matkan päähän kesken kesää. Tämän ei pidä kuitenkaan antaa hämätä, jos samalla alueella sattuu oikeasti laulamaan vaikkapa kaksi eri koirasta. Vaikuttaa nimittäin siltä, että sirkkalinnut viihtyvät usein kilpalaulusilla "toisensa seurassa".

Pensassirkkalintu *L. naevia* (93)

Erittäin hyvä vuosi, mikä näkyi aikaisena muuttoryntäyksenä toukokuun lopulla, sekä uusien lintujen ilmaantumisenä pitkin kesää. Ensimmäisen kerran pirinää kuului kohtalaisen aikaisin eli 19.5. Rää Haapasalmella (MH,HKO). Seuraavakin lintu tuli jo 22.5. Lip Ylämyllylle, missä pirinää kiiri hämäävästi rantaruovikosta (HKO, VJ). Yhteensä 13 lintua ehti saapua lintumiesten kuuloetäisyydelle toukokuun puolella. Erikoista tässä aikaisessa saapumispiikissä oli se, että monet linnut hakeutuivat ruovikoihin laulamaan. Ehkä niittykasvillisuuden mataluus kasvukauden alussa ei vielä houkuttanut sirkkoja, vaan niiden täytyi päästä korkeampaan pöpelikköön. Lieksan rallissa tavattiin 5.—6.6. yhteensä neljä lintua: Pokronlampi 1 Ä, Timitra 1 Ä ja Majalampi 2 Ä (PZ,HKO ym.). Parhaimpia keskittymiä olivat 8.6. Joe Kontiosuo 3 Ä (HKO,J.Posti), 15.6.— Kit Niinikumpu 4 Ä (MH), 25.6. Kit Lepolahti 3 Ä (MH) ja 8.7. Rää Kiesleara 3 Ä (MH,HKO). Kahden linnun paikkoja oli runsaasti. Yksi parhaimmista sirkkaöistä oli 8.—9.7., jolloin Rääkkylän alueella kuultiin vielä 10 Ä pensassirkkaa (MH,HKO). Viimeiset 25.7. Vär Uudenkylänlampi 1 Ä ja Hopeakallio 1 Ä (MH,TN).

Viitakerttunen

Acrocephalus dumetorum (318)

Voimakas runsastuminen edelliseen vuoteen verrattuna. Kesä alkoi 22.5.

Harmaa laulutaituri, viitakerttunen, pesällään matalan kasvillisuuden suojissa. ©Hannu Eskonen

Kon Lehmolassa (HPI) ja 23.5. Keskk:ssa, missä viitakerttunen lauleli keskellä päivää (K.Suomela). Muutamaa päivää myöhemmin 29.5. oli Vär Sääperin ja Niiralan välille tullut jo seitsemän koirasta (HKO ym.). Lieksan alueelta löytyi mukavasti viitakerttusia 4.—6.6., yhteensä kahdeksan lintua (HKO ym.). Koska laji esiintyi kesällä -98 runsaana, oli lintuja enemmän myös "reuna-alueilla". Suurimmat keskittymät löytyivät tutusti Joensuun ympäristön ja etenkin Keski-Karjalan alueelta: Värtsilän yölaulajalaskennoissa (Patsolasta Niiralaan) 11.—12.6. ja 14.6. yhteensä 45 lintua (HKi), lisäksi 9.—10.6. 20Ä (osittain uusia reviirejä) Savikon ja Uudenkyllänlammen välisellä alueella (J.Helstola). Naapurikunnassa Tohmajärvelä 8.—9.6. yhteensä 24 lintua (J.Helstola). Kiteellä parhaat tihentymät olivat 11.6. Potoskavaara 12Ä (MH) ja Kiteenlahti 12Ä sekä 15.6.—Niinikumpu 25Ä (J.Helstola, MH). Rääkylässä eniten kerttusia löytyi Rasivaarasta, Oravilahdelta ja Haapasalmelta (MH). Yllättävän paljon laulelijoita oli myös Joensuussa, esimerkiksi 15.6. Noljaakassa 9Ä (AL, UP) ja 15.—17.6.

Pielisjoella välillä Utra-Karsikko yhteensä 12Ä (KLi).

Kerttusia tupsahteli uusille paikoille vielä kesäkuun loppupuolellakin, ja laulukausi venyi pitkälle heinäkuuhun. Vielä 7.—8.7. kuului TohVär-Rää alueen retkellä 23 lintua (HKO, MH) ja pari yötä myöhemmin Liperin alueella seitsemän laulutaituria (VJ, HKO, KLi). Viimeinen laulaja kuultiin 23.7. Eno Uimaharjussa (MP).

Luhtakerttunen *A. palustris* (29)

Viitakerttustakin voimakkaampi runsastuminen edellisvuoteen verrattuna. Liekö muutoinaikaisilla sääoloilla ollut suotuisa vaikutus molempien kerttuslajien muuttoon, vai onko niiden kanta kaiken kaikkiaan kasvamassa myös lähialueilla? Viitakerttuseen nähden laji kuitenkin pysyttelee edelleen sen verran harvalukuisena, että tässä voi luetella kaikki (ensi-)havainnot: 31.5. Kit Hyypii 1Ä (VM), 2.6.—Vär Patsola 1Ä (HKi), 6.6. Lie Hatunkylä 1Ä (HKO ym.), 7.6.—Vär Savikko 1Ä (HKi), 7.6. Kit Niinikumpu 2Ä (MH), 8.6. Toh 2Ä (J.Helstola), 9.6. Lie Iljanniemi 1p (AK, EL), 11.6.—Vär Patsola-Niirala 4Ä (HKi), 11.6.

Kit Ruppovaara 1Ä ja 12.6. Kit Kunnonniemi 1Ä (MH), 15.6.—Joe Noljaakka 2Ä (AL), 15.6. Toh kk 1Ä ja Akkala 1Ä (MH), 16.6. Rää Hovinsalo 1Ä ja Rasivaara 2Ä (MH), 17.6. Kon Kulho 1Ä ja Iiksen suuntie 1Ä sekä Joe Karsikko 1Ä ja Rantakylä 1Ä (KLi), 19.6. Joe Kontiosuo 1Ä ja Ukonlahti 1Ä sekä Pilikko 2Ä (TN, MH), 20.6. Rää Sangenlahti 1Ä (MH), 30.6. Lip Roukalahdi 1Ä ja Papelonsaari 1Ä (MH) ja viimeinen 2.7. Ilo Hattuvaara 1Ä (PZ).

Ryतिकerttunen *A. scirpaceus* (5)

26.—28.5. Joe Vehkaniemi 1Ä (AP, TT), 13.6.—Pyh Mulo 2Ä (MH, TN) ja 19.6.—30.6. Pyh Haapaniemi 1Ä (MH, TN, KLi) sekä Lip Mattisenlahti 2p (MH, TN). Joensuun molemmin puolin olevissa Pyhäselän rantaruovikoissa on vankka ryतिकerttuskanta. Lajia kannattaa kuunnella illalla, sillä häiritsevät ruokokerttuset ovat silloin hiljaa.

Rastaskerttunen

A. arundinaceus (3)

Ryतिकerttusen tapaan rastaskerttunekaani ei ole vuosien mittaan osoittanut mitään runsastumisen merkkejä maa-

Taulukko 1. Yölaulajien yhteismäärät 1998 Pohjois-Karjalassa.

Kuntalyhenteet tulevat kunnan nimen kolmesta ensimmäisestä kirjaimesta, lajinimilyhenteet tulevat tieteellisen nimen suvun ja lajinimen kolmesta ensimmäisestä kirjaimesta. Poikkeuksena Acr ris = luhtakerttunen. Yhteismäärien vieressä suluiissa edellisvuoden (1997) yhteismäärät vertailun vuoksi.

	Bot ste	Por por	Gal chl	Ral aqu	Cre cre	Cot cot	Lus lus	Loc nae	Loc flu	Acr dum	Acr ris	Acr sci	Acr aru
Kes	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Kit	7	4	-	1	6	-	14	14	-	65	5	-	1
Rää	10	6	1	1	4	-	7	18	6	51	4	-	-
Toh	2	3	-	-	4	-	7	2	5	41	2	-	1
Vär	1	4	-	-	12	1	6	6	1	55	2	-	-
Kii	1	-	-	-	1	-	2	-	-	7	-	-	-
Ilo	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-
Eno	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
Lie	-	-	-	-	-	-	3	6	-	10	2	-	-
Kon	-	-	-	-	6	2	3	5	2	9	1	-	-
Joe	1	5	-	-	8	-	25	16	1	45	10	1	1
Pyn	1	1	-	-	2	-	3	9	1	16	-	3	-
Lip	3	3	-	-	22	-	10	12	1	17	2	1	-
Out	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Pol	1	2	-	-	5	-	-	3	-	-	-	-	-
Yht.	32 (16)	28 (8)	1 (-)	2 (1)	70 (44)	3 (0)	80 (51)	93 (38)	19 (13)	318 (184)	29 (8)	5 (3)	3 (1)

kunnassa, vaan laji tuntuu edelleen sinnittelevän täällä levinneisyytensä pohjoisrajoilla. Kaikki kolme havain-

toa: 9.6. Toh Peijonniemenlahti, kuului heikosti lintutornille lahden toiselta puolelta (J.Helstola), kesäkuun alku—

19.6. Joe Höylas, kuului Marjalan puolelta (PH,MH) ja 25.6. Kit Muljula, Ylälampi 1 Å kuului heikosti tornille (MH).

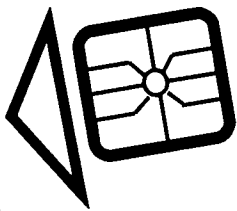
Aika ilmoittaa kesän 1999 yölaulajahavainnot!

Kesä 1999 oli erinomainen yölaulajakesä. Ruisrääkkiä rääkyi runsaasti ja sirkkalintujakin kuului mukavasti. Kuvan viirusirkkalintu löytyi yölaulajaretkellä Rääkkylän Roikosta heinäkuun lopulla. Kesän toinen viirusirkka sirisi Outokummun Alavissa. ©Hannu Eskonen

SONERA PUHELU- KORTIT

SONERA PUHELUKORTTI 30

Asemalta. Postista. Junasta.
R-kioskilta ja vaikka mistä...
Sonera-puhelukortilla
soitat kätevästi yli 10.000
korttipuhelimesta kautta
koko Suomen maan.

sonera

Talvirallit Pohjois-Karjalassa

Vesa Jouhki

Pohjois-Karjalassa on järjestetty viisi talvirallia vuodesta 1994 alkaen. Yleensä rallipäiväksi on valittu tapaninpäivää seuraava päivä eli 27.12. Joukkueita ralleihin on osallistunut seuraavasti: kolmella kertaa neljä, kerran viisi ja viimeksi peräti yhdeksän joukkuetta. Polkupyöräjoukkueita on ollut mukana kaksi kertaa: -97 yksi joukkue ja -98 kaksi joukkuetta. Yhteensä ralleissa on ollut mukana 26 henkilöä, joista naisia valitettavan vähän, vain kaksi. Kaikissa viidessä rallissa ovat olleet mukana: PP, HKo, AP, HPö ja VJ.

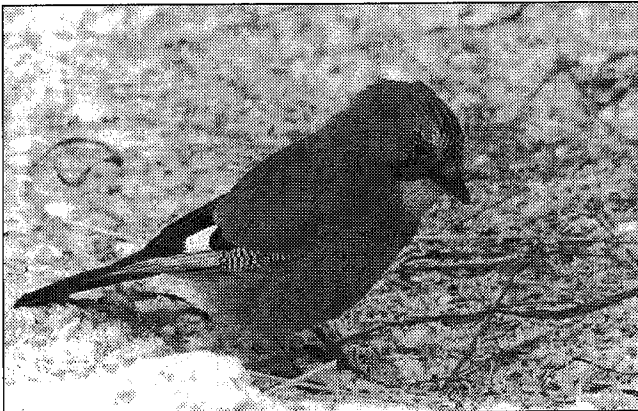
Sää on vaihdellut rallipäivinä seuraavasti:

- 1994 -2°C, lumisadetta
- 1995 -25°C, kireä pakkanen
- 1996 -2°C, heikkoa lumisadetta
- 1997 -8°C, 2h heikkoa lumisadetta
- 1998 -10°C, hyvä rallisää

Rallireitit ovat eri joukkuilla vaihdelleet melkoisesti mutta käytännössä kaikki joukkueet ovat aina vierailleet Joensuussa ja myöskin Viinjärvi sekä Enon sulapaikat ovat olleet erityissä suosiossa. Jotkut porukat ovat viihtyneet esim. Outokummun Viurusuolla ja toiset taas Värtsilässä. Liperin Leppälahti on ollut metsälajien otollista hoitomaastoa.

Heikoin tulos on ollut 22 lajia kahdella eri joukkueella vuosina -96 ja -97. Ralliennätys on vuodelta -98 peräti 38 lajia. Polkupyöräjoukkueiden ennätys on 31 lajia Joensuun ympäristöstä vuodelta -98.

Taulukossa on esitetty ralleissa eri vuosina havaitut lintulajit. Lisäksi: AV havaitsi pikku-uikun Lip Viinjärvellä Taipaleenjoessa -94. PH kuuli viiksitimalien ääntä Lip Mattisenlahdella -98. Kainen kaikkiaan ralleissa on havaittu yhteensä 64 lajia (mukana em. viiksitimali ja pikku-uikku).

Närhi on ollut helppo laji useimmille talviralliaajille.

©Markku Halonen

Taulukko. Pohjois-Karjalan talviralleissa havaitut lintulajit.

	1994	1995	1996	1997	1998
1 Sinisorsa	•	•	•	•	•
2 Telkkä	•	•	•	•	•
3 Isokoskelo	•	•	•	•	•
4 Teeri	•	•	•	•	•
5 Pulu	•	•	•	•	•
6 Käpytikka	•	•	•	•	•
7 Tilhi	•	•	•	•	•
8 Koskikara	•	•	•	•	•
9 Räkättirastas	•	•	•	•	•
10 Hippiainen	•	•	•	•	•
11 Hömötiainen	•	•	•	•	•
12 Töyhtötiainen	•	•	•	•	•
13 Sinitäinen	•	•	•	•	•
14 Talitiainen	•	•	•	•	•
15 Puukiiپی	•	•	•	•	•
16 Närhi	•	•	•	•	•
17 Harakka	•	•	•	•	•
18 Naakka	•	•	•	•	•
19 Korppi	•	•	•	•	•
20 Varis	•	•	•	•	•
21 Pikkuvarpunen	•	•	•	•	•
22 Varpunen	•	•	•	•	•
23 Viherpeippo	•	•	•	•	•
24 Punatulku	•	•	•	•	•
25 Urpiainen	•	•	•	•	•
26 Taviokuuma	•	•	•	•	•
27 Pikukäpylintu	•	•	•	•	•
28 Keltasirkku	•	•	•	•	•
29 Varpushaukka	•	•	•	•	•
30 Kanahaukka	•	•	•	•	•
31 Pyy	•	•	•	•	•
32 Mustarastas	•	•	•	•	•
33 Kuusitiainen	•	•	•	•	•
34 Kottarainen	•	•	•	•	•
35 Kuukkieli	•	•	•	•	•
36 Peippo	•	•	•	•	•
37 Vihervarpunen	•	•	•	•	•
38 Tundraurpiainen	•	•	•	•	•
39 Metso	•	•	•	•	•
40 Fasaani	•	•	•	•	•
41 Palokärki	•	•	•	•	•
42 Pikkutikka	•	•	•	•	•
43 Valkoselkätikka	•	•	•	•	•
44 Pohjantikka	•	•	•	•	•
45 Pähkinänakkieli	•	•	•	•	•
46 Pähkinähakki	•	•	•	•	•
47 Järripeippo	•	•	•	•	•
48 Tikli	•	•	•	•	•
49 Koika	•	•	•	•	•
50 Uivelo	•	•	•	•	•
51 Nokkavarpunen	•	•	•	•	•
52 Kirjosiipikäpylintu	•	•	•	•	•
53 Hemppo	•	•	•	•	•
54 Varpuspöllö	•	•	•	•	•
55 Pyrstötiainen	•	•	•	•	•
56 Lapinharakka	•	•	•	•	•
57 Harmaapäätikka	•	•	•	•	•
58 Laulujuoutsen	•	•	•	•	•
59 Merimetso	•	•	•	•	•
60 Hiiropöllö	•	•	•	•	•
61 Punakylkirastas	•	•	•	•	•
62 Isokäpylintu	•	•	•	•	•
Yhteensä	33	42	41	46	50
Voittotulos	28	35	33	37	38

Pohjois-Karjalan kolmas talviralli 27.12.1996

Vesa Jouhki

Lähdimme Petri Palviaisen kanssa liikeenteeseen Honkalammelta hyvissä ajoin ennen kello seitsemää. Tarkoituksena oli aloittaa Romppalasta, jonka joukkueemme kolmas jäsen, Pertti Mähönen, oli valmistellut hyvin. Sää vaikutti erinomaiselta; pakkasta vaivaiset 2 astetta, eikä tuullut tai satanut lunta.

Ohitettuamme Kontiolahden, keskustelimme ajetaanko rantatietä Romppalaan vai mennäänkö varman päälle päätteitä pitkin. Päätimme välttää pikkutiet ja ajaa nopeasti aamukahville Peran luokse. Käännyttyämme 6-tieltä Rantakylään ajoimme pimeässä vahingossa ohi Romppalan risteyksen ja olimme menossa Varparantaan. No huomasimme virheemme, mutta aikaa oli tuhlatu 20 minuuttia ja päätimme skipata aamukahvit. Saavuimme Peran luokse kello 8.30 ja lähdimme heti Koivuniemeen, sille "varmalle" pähkinänakkelipaikalle jossa myös valkoselkä- ja pikkutikka säännöllisesti ruokailivat.

Matkaa Koivuniemeen on noin 1,5 km Romppalan päätieltä. Koivuniemen tien alussa on puomi, mutta Pera oli sopinut, että puomi jätettäisiin auki. Pääsimme ripeästi puomilta sata metriä eteenpäin, mutta sitten pikkutien auraus oli niin keho, että automme juuttui kiinni lumeen. Saimme Mazdan irti kinoksista, mutta kuitenkin eteenpäin meno hirvitti. Pera

muisti erään toisen paikan missä valkoselkätikka tapasi käydä ruokinnalla. Matkalla olisi kuulemma vanhaa kuusimetsää, josta hippiäiset, pyyt yms. hoidettaisiin lennosta. Eikun sinne.

Löysimme laskit kello 8.45 ja ne olivat ainakin kaksi vuotta vanhoja eikä lintuja juuri näkynyt: urpiainen, keltasirkku, punatulkku ja tali- sekä sinitiaainen hoituivat, ei naurattanut. Kuusimetsä oli hieno mutta hiljainen. Joku näki pyyn, mutta listalle sitä ei saatu. Menimme Peran kotiin aamukahville ja hoidimme Peran ruokinnalta järripeipon, mutta pikkutikkaa ei vaan näkynyt. Kello oli jo lähes 10 ja aika on kallista lyhyenä talvipäivänä. Matkalla Ahveniselle pysähdyimme eräälle metsäruokinnalle, josta työtytäinen hoitui vaivatta. Kun vielä matkalta löysimme spontaanisti pikkutikan erään talon ruokintalaudalta, niin olo alkoi helpottaa. Teeri hoitui suoraan autonikkunasta, muuta erämaa ei meille antanut. Ahveninen oli tyhjä lukuun ottamatta koskikaraa ja päätimme skipata Uimaharjun tukkipinot, jossa olisi ollut valmisteltu pohjantikka. Telkkä hoitui heti Enon sulasta. Peippoa emme löytäneet Enon keskustan ruokinnalta, josta olin sen pari päivää aikaisemmin löytänyt.

Joensuu lähestyi nopeaa vauhtia, mutta kello oli lähes 12. Joensuun

kaupunkilajit: pulu, viherpeippo, pikkuvarpunen, varpunen, naakka, korppi ja heinäisorsa löytyivät sieltä mistä pitikin erittäin helposti. Repokalliolta varmistimme tundraurpiaisen ja Niinivaaralta löysimme pari taviokuurua. Kello oli 13.30 ja lajeja oli jo 26. Arvoimme mitä tehdä Hammaslahdessa olisi "varma" kuusitiainen, Leppälähdessä kuukkeli ja Sotkumassa pähkinänakkele. Ajelimme vielä Niinivaaralla turhaan ja aika kului, ei näkynyt kana- tai varpushaukkaa, ei rastaita eikä tilhiä, tosin talvi -96 ei ollutkaan marjalintu- eikä käpylintutalvi. Myöskään vihervarpusta ei irronnut.

Päätimme unohtaa kuusitiaisen ja kuukkelikin tuntui liian epävarmalta joten ajoimme Käsämän kautta Sotkuman Jouteniemeen. Hyvin valmistelusta Käsämästä ei uusia lajeja irronnut. Hippiäisiä ja puukkipiijöitä oli toki edellisenä päivänä kuulunut. Jouteniemeen saavuimme klo 14.45 edelleen vain "vaivaiset" 26 pinnaa kasassa. Jumbosija alkoi ahdistaa? Jouteniemessä on kaksi erinomaista ruokintaa, jotka molemmat vaikuttivat kuolleilta juuri nyt. Mutta sitten vähän ennen hämärän tuloa lintuja alkoi tulla metsistä ruokinnolle. Valitettavasti uusi lajeja ei näkynyt. Vaihtelimme paikkaa molemmilla ruokunnoilla. Lajit pysyivät samoina kunnes yks kaks pähkinänakkele ilmestyi ja heti perään myös puukkipiijä löytyi viereisestä puusta.

Saimme 28 pinnaa ja olimme toisia neljän joukkueen kisassa. Voiton vei ylivoimaisesti Ari Parviainen, Antti Vänskä ja Esko Veijalainen 33 lajilla. Muillakin joukkueilla oli ollut vastoinkäymisiä mm. Viurusuolta ei ollut hoitunut lajeja totuttuun tyyliin.

Tämä virtapaikkojen talvehti ja on havaittu jokaisessa P-K:n talvirallissa. ©Tuomo Toivanen

Rallikutsu Pohjois-Karjalan kuudenteen talvilinturalliin

Järjestäjä: Vesa Jouhki/PKLTy r.y.

Ajankohta: 5.12.1999

Ilmoittautuminen: 30.11.1999 mennessä Vesa Jouhkiille (puh. 050 - 3328 349)

Pohjois-Karjalassa on järjestetty yhdistyksemme jäsenen Vesa Jouhkin toimesta talvilinturalleja viisi kertaa vuodesta 1994 lähtien. Nyt on siis kuudennen vuoro. Ralli on kaikille avoin ja pidetään 5.12.1999 (su). Aloitussajankohdan ja paikan saa jokainen joukkue määrätä itse kyseisen vuorokauden puolella. Lopetus tulee tapahtua niin, että kukin joukkue ehtii rallin purkuun. Purkutilaisuus on klo 18.00 Joensuussa Hotelli Viehkan katutason kabinetissa. Tilaisuuden jälkeen on mahdollista jäädä vielä saunomaan.

Osallistumismaksua ei ole, mutta voittajajoukkueelle tarjottavan kuohuviinipullon tms. kustannuksiin osallistuvat kaikki tasapuolisesti. Juomat, ruoat, tilaisuuden jälkeinen sauna yms. ovat maksullisia, joista kukin vastaa omalta osaltaan.

Alkuvuosina ralliin on osallistunut 4-5 joukkuetta. Viime vuonna joukkueita oli peräti yhdeksän, joista kaksi oli liikenteessä polkupyörillä - voittaen useimmat autojoukkueet. Ei muuta kuin sankoin joukoin rallaillemaan leppoisalla asenteella - tietenkin tositaroituksella.

Rallisäännöt

Motto: "Kaikki on sallittua, ellei se ole erikseen kiellettyä."

1. Tarkoitus

Tarkoituksena on pyrkiä havaitsemaan mahdollisimman monta lintulajia annetun ajan puitteissa. On kuitenkin muistettava, ettei lintuja häiritä tarpeettomasti eikä ympäröivälle luonnolle ja ihmisille aiheuteta häiriötä.

2. Osallistumisoikeus ja ilmoittautuminen

Ralliin voi osallistua kuka tahansa ilman ikärajaa 2-5 henkilön joukkuein. Osallistumismaksua ei ole. Kustakin joukkueesta tulee vähintään yhden henkilön olla paikalla rallin purkutilaisuudessa. *Etukäteen ilmoittautuminen 30.11. mennessä Vesa Jouhkiille on erittäin suositeltavaa*, mutta ei pakollista.

3. Ralli aika

Ralli alkaa aikaisintaan 5.12. klo 00.00 ja loppuu viimeistään saman vuorokauden puolella klo 18.00. Aloitaa saa toki myöhemminkin ja lopetus tulee tapahtua niin, että joukkue ehtii rallin purkutilaisuuteen klo 18.00 mennessä. Rallin aloituspaikan saa kukin joukkue valita itse.

4. Alue

Rallialueena on koko Pohjois-Karjalan maakunta.

5. Kulkuvälineet

Kulkuvälineet ja -tavat ovat jokaisen joukkueen itse valittavissa.

6. Määrittäminen

Joukkueesta yli puolen (>50%) on pystyttävä tunnistamaan laji.

7. Tulosten purku

Tulosten purku on Joensuussa Hotelli Viehkan katutason kabinetissa klo 18.00 lähtien.

8. Erikseen kiellettyä

8.1. Avustajien käyttö

Rallin ulkopuolisten henkilöiden käyttö avustajina on kiellettyä. Tällä tarkoitetaan sitä, että ei saa järjestää ja sopia rallin ulkopuolisen henkilön kanssa avun antamisesta joukkueelle rallin aikana. Rallin aikana vastaan tulevilta ihmisiltä voi kysyä linnuista ja niiden olinpaikoista, mutta puhelimen tai muun viestintälaitteen käyttö tähän tarkoitukseen on kiellettyä. Samoin on kiellettyä pyytää ulkopuolisia soittamaan matkapuhelimeen tms. lintuhavainnoistaan. Teknisten atrappien käyttö on kiellettyä - vihellellä saa!

8.2. Kännyköiden käyttö

Kännyköiden käyttö on sallittua joukkueen sisäisenä yhteydenpitovälineenä.

8.3. Piipparin käyttö

Mikäli jokin toinen joukkue tai ralliin osallistumaton lintuharrastaja ilmoittaa piippariin ARK- tai RK-tasoisena lajin, niin ko. lajista saa pinnan vain löytäjäjoukkue, mutta piipparin kautta tai muuten tiedon saaneet joukkueet eivät.

Esim. jos rallialueella on talvehtiva turkinkyyhky, joka löytyy ensimmäistä kertaa vasta rallissa, niin siitä saa pinnan vain löytäjäjoukkue. Mutta mikäli yleisesti tiedossa oleva, rallialueella talvehtiva, turkinkyyhky ilmoitetaan piippariin, niin se on edelleen pinnakelpoisen myös muille joukkueille.

9. Rallisääntöjen muuttaminen

Sääntöjä voidaan muuttaa seuraavaa vuotta varten rallin purkutilaisuudessa.

Siipirikon katsauksissa käytettäviä lyhenteitä

♂ = koiras, ♀ = naaras, ♀-puk. = naaraspuikkuinen, m = muuttava, p = paikallinen/lepäilijä, kiert = kiertelijä, r = rengastettu, yöm = yö muutolla kuultu (esim. *Tur iii* 500 yöm = 500 ä (ääntä), mutta *Cla hye* 50 yöm = 50 a (parvea) (tarkemmin ks SR4/98 s. 10)), a = parvi (5a = viisi parvea, a5 = viiden parvi), yks. = yksilöä, juv = nuori, subad = esiaikuinen, ad = vanha, jp = juhlapukuinen, tp = talvipukuinen, va = vaalean värimuodon lintu, tu = tumman värimuodon lintu, sp = laji, ^{1kv} jne. = ikä kalenterivuosisissa (^{1kv} = samana vuonna syntynyt, ^{2kv} = edellisenä vuotena syntynyt eli 1-vuotias jne.), ä = ääntelevä, Ä = laulava tai soidinääntelevä (1Ä = myös nähty, Ä1 = vain kuultu), IP = määrittämätön iso petolintu, PP = määrittämätön pieni petolintu, P = määrittämätön petolintu, VL = määrittämätön sorsalintu, IK = määrittämätön iso kahlaaja, KK = määrittämätön keskikokoinen kahlaaja, PK = määrittämätön pieni kahlaaja.

Eno = Eno	Ilo = Ilomantsi	Joe = Joensuu	Juu = Juuka	Kes = Kesälahti	Kii = Kiihtelysvaara
Kit = Kitee	Kon = Kontiolahti	Lie = Lieksa	Lip = Liperi	Nur = Nurmes	Out = Outokumpu
Pol = Polvijärvi	Pyh = Pyhäseklä	Rää = Rääkkylä	Toh = Tohmajärvi	Tuu = Tuupovaara	Val = Valtimo
Vär = Värsilä					

Siipirikko Vol. 25 1998

1/1998

<i>Petri Palviainen, Markku Halonen, Ari Parviainen</i> : Kevätmuutto 1997 Pohjois-Karjalassa	4
<i>Petri Palviainen</i> : Valokuvauskilpailun tulokset	16
<i>Ari Latja</i> : Höytiäisen kanavan lintuasema 1997	18
<i>Hannu Huuskonen</i> : Tiedonantoja – Taistelupari	21
<i>Markku Halonen</i> : Kevätartikkia Suomenlahdella	22
<i>Pentti Zetterberg</i> : Satunnaisvieraana: mustakiuru 24.3.1989 Joensuun Linnunlahdella	
Black Lark in Joensuu, eastern Finland 24.3.1989, first record for Scandinavia	26
<i>Ari Latja</i> : BirdLife Suomi r.y.:n 25-vuotisjuhlaseminaari	28
<i>Markku Halonen & Harri Kontkanen</i> : Optinen harha – osa 1	30

2/1998

<i>Pentti Zetterberg</i> : Harvinaisuudet ja vähälukuiset lajit Pohjois-Karjalassa 1996	3
<i>Ari Rajasärkkä</i> : Karjalan sinipyrstöinen helmi	10
<i>Hannu Lehtoranta</i> : Pöllöjen pesintä Pohjois-Karjalassa 1997	14
<i>Markku Halonen</i> : Yölaulajat 1997 Pohjois-Karjalassa	19
<i>Esko Vejjalainen</i> : Varangin niemimaa – Pohjoinen Ultima Thule	21
<i>Esko Lappi</i> : Suomen ensimmäinen idänkäki Lieksassa 24.5.–15.7.1998	25
<i>Harri Kontkanen</i> : Satunnaisvieraana: tundravikla <i>Tryngites subruficollis</i> 13.9.1991 Liperin Ahonkylässä	27
Viimeaikaisia havaintoja	28
<i>Markku Halonen & Harri Kontkanen</i> : Optinen harha – osa 2	29

3/1998

<i>Hannu Lehtoranta</i> : Päiväpetolintujen pesintä Pohjois-Karjalassa 1997	3
<i>Mikko Pöyhönen</i> : Kihujen syysmuutto (osa 1): Merikihun syysmuutto Itä-Suomessa	7
<i>Markku Loippo</i> : Turkin linturetki 27.4.–4.5.1995, Karajollarit nufuksien maassa	17
<i>Jussi Aho & Jarkko Rutila</i> : Leppälintu ja käki Jaamankankaalla 1998	28
Viimeaikaisia havaintoja	30

4/1998

<i>Mikko Pöyhönen</i> : Kihujen syysmuutto (osa 2): Leveäpyrstö-, tunturi- ja isokihun syysmuutto Suomessa	3
<i>Petri Palviainen, Ari Parviainen, Markku Halonen, Kari Lindblom</i> : Syysmuutto 1997 Pohjois-Karjalassa	10
Viimeaikaisia havaintoja	28
<i>Jouko Tiussa</i> : Marraskuinen viikko Tunisiassa	29